PVGNA SPIRITVALIS.

TRACTATVS

VERE AVREVS:

DE PERFECTIONE

VITÆ CHRISTIANÆ.

Olim Hispanicè à R. P. Ioanne Castaniza monacho benedictino Monasterij Omniensis professo editus, postea Italicè, Germanicè, ac tandem redditus Latinè à R. D. IOD. LORICHIO, S. Theolog. Doct. & Profess. in Acad. Friburg. Brisgoia.

Editio nouissima ad exemplar Hispanicum autoris castigata, & aucta.

Andrea [illegible] della Valle

DVACI,
Ex Typographia BALTAZARIS BELLERI, Anno 1625.

APPROBATIO.

HIc liber cui titulus, PVGNA SPIRITVALIS, tractans de perfectione vitæ Christianæ, in Latinum transflatus, & antè latinè editus, denuò vtiliter excudetur. Actum Duaci 25. Maij 1612.

Georgius Coluenerius S. Theol. Doct. & Profess. & librorum in Academia Duacena Censor & Visitator.

PVGNA SPIRITVALIS.

SIVE DE PERFECTIONE VITÆ CHRISTIANÆ.

CAPVT I.

Quibus in rebus perfectio Christiana consistat: & de quatuor ad eam obtinendam necessariys.

DILECTE in Christo fili: si tibi curæ ac cordi est, sublimitatem Christianæ perfectionis assequi: ac

cum Domino Deo tuo vniri, vnuſque cum eo ſpiritus effici: (quo ſanè nec vtilius, neque præſtãtiùs diuiniuſq; ab homine quicquã fieri excogitariq́ue poteſt) ſcire te ante omnia oportet, quibus in rebus perfecta ſpiritualis vita conſiſtat.

Sunt enim nonnulli, qui horum conſideratione debita neglecta arbitrantur perfectionẽ hanc potiſſimum conſiſtere in auſteritate vitæ, hoc eſt carnis caſtigationibus, vſu ciliciorũ, ieiunijs, vigilijs, horumq́ue ſimilibus, aſperis exercitijs, afflictionibuſque corporis.

Alij vero, præſertim fœminæ, leuiter ſibi perſuadent, ſe in

in perfectione iſta ſpirituali plurimum profeciſſe, ſi multas quotidie preces recitent, Miſſas plures audiant, frequenter confiteantur, ſacramq; Communionem accipiant.

Sunt & alij non pauci, & inter hos etiam quidam Religioſi, in clauſtris degentes qui perfectionem hanc arbitrantur conſiſtere in choro frequentando, in regularis ſilentij cuſtodia, vita ſolitaria, reformata regulari diſciplina, itaque alius in illo, alius in alio iſtiuſmodi pio exteriori exercitio eam conſtituit: longè aliter quam ſe res habet. Tametſi enim exercitia illa ex-

teriora pia, multum ad iſtam ſpiritualem perfectionem iuuent; non eſt tamen ea tota in iſtorum obſeruatione conſtituta. Conferunt ſine dubio ea exercitia, vt ijſdem ſe prudenter occupans, facilius obtineat gratiam Spiritus ſancti ad ſuperandam fragilitatem carnis ſuæ. Sed & muniunt hominem, armaturamque ei præſtant aduerſus inſidias atque incurſus communis, infeſtiſſimique hoſtis noſtri, ac tandem etiam proſunt ad multa pietatis opera facilius fæliciuſque præſtanda; præſertim Tyronibus ſeu Nouitijs in hac ſpirituali palæſtra.

Qui etiam iam exercitatis & confirmatis in illa ſpirituali palæſtra, afferunt fructus ſpiritus multiplices: qui corpus ſuum propterea affligũt quòd Deum creatorem ſuum eo offenderunt: & vt illud ad ſeruitium Dei adſuefaciant, Silent, etiam atque in ſolitudine viuunt, vt omnem peccandi occaſionem deuitent, & abſque mundi huius impedimentis tranquillius, fæliciuſque meditationibus cæleſtibus vacare poſſint. Ad hæc deuoti & attenti ſunt in diuinis officijs, exercent ſe frequenter in operibus charitatis, in precibus, & frequenti ſacra Communi-

 nione;

nione; non aliam ob causam, quàm ob honorem ac gloriam diuinæ Majestatis , & vt per sanctam charitatem Domino Deo suo vniri valeant.

Qui verò in istiusmodi exterioribus exercitijs quiescũt, in ijsque suum finem constituunt; sæpè labuntur in grauia pericula salutis suæ : non quidem propter ipsa exercitia exteriora (quæ suaptè natura bona sunt, & plurimorum sanctorum exemplis commendata:) sed quod dumtaxat attenti sint ad ista exteriora exercitia; hominem autem suum interiorem sinant naturalibus suis affectibus indulgere, & dia-

& diaboli laqueis innecti. Nã vbi malignus ille hoſtis eos videt in talibus exercitijs à recta via aberrare; non ſolum ſinit eos in ijſdem quietè, ac cum iucunditate quadam pergere: ſed & habenas eis laxat; vt videantur ſibi iamiam velut in delitijs Paradiſi (quas pro vana ſua perſuaſione leuiter imaginantur ac fingunt) obambulare, Deumq́ue in ſeipſis loquentem audire. Vnde & in meditationibus ſuis curioſis atque profundis abſorpti tantam quandoque ſuauitatem, iucunditatemq́ue experiuntur, vt ſe putent à mundo, omnibuſq́ue creaturis ſejun-

ctos, & velut extra ſe in tertiũ vſque cœlum raptos.

Sed quàm grauiter hi omnes ſemet decipiant, quamq́ue longè à vera perfectione aberrent; ex reliqua ipſorum vita haud difficulter poteſt iudicari. Sunt enim vt plurimum homines ſingulares curioſi, & in vitam, moreſq́ue aliorum oculati cenſores, contraq́ue eorumdem facta, murmurantes. Et cum ipſis aliquid errati obijcitur: vel à ſolitis ſuis exercitijs (quæ ex arida potiſſimum conſuetudine factitant) nonnihil impediuntur: aut ordinaria eis communio negatur; confeſtim videris

eos

eos iracũdia incenſos, inquietos, deſperabundos.

Quid ſi etiam Deus (vt eos ad veram ſui cognitionem reducat) infirmitatem aut tribulationem quampiam eis immittat aut obuenire permittat (huiuſmodi enim numquam niſi diuina annuente voluntate cuiquam cõtingunt, & ſunt quaſi lydius lapis quo fidelitatem ſeruorum ſuorum Deus probare ſolet) mox deprehendere licebit, quam falſo in ſuis exercitijs corporalibus nitantur fundamento, quam corrupta habeant viſcera quantáque in eis lateat ſuperbia. Nolunt enim ſuam voluntatem,

in omnis generis euentis, proſperis pariter & aduerſis, prōptè reſignare, nec ſeipſos ſub potenti manu Dei humiliare: Nedum ad humilis atque afflicti eius filij exemplum ſe omnibus etiam creaturis humiliter ſubijciant, inimicos ſuos vt veros amicos, æſtimantes & vt diuinæ bonitatis inſtrumenta, cooperatoreſque ſalutis ac veræ reformationis, mortificationiſque ipſorum, colentes. Quod ſane euidens indicium eſt, grauiſſimi in quo verſantur periculi. Corrupti enim ſunt oculi mentis ipſorum, vt videntes opera ſua exteriora (etiam ſi bona) mox neſcio quos

quos perfectionis gradus ſibi arrogent: indeque in ſuperbiam lapſi, alios temere iudicent atque deſpiciant; nec eſt qui eos ad ſanam mentem reducat, niſi Deus eorum corda fortiter feriat, mentiſq; tenebras lumine ſuæ claritatis diſpellat, vt laqueos quibus innexi ſunt, conſpicientes, effugium quærere poſſint: Facilius namque conuertatur magnus peccator manifeſtus, quam ſimulatus iuſtus qui pallio virtutis latentem iniquitatem celat.

Vides ergo, dilecte fili, ſatis manifeſtè: perfectionem ſpiritualem in prædictis operibus

ac persuasionibus nullatenus consistere. Scias autem in nulla re alia eam positam, quam in vera cognitione ineffabilis bonitatis & magnitudinis diuinæ: & in nostræ vilitatis, miseriæ, nullitatis, affectuumque nostrorum naturalium ad omnem malitiam procliuium, vera agnitione: Itemque in vero odio nostrarum personarum, & amore Dei: tandemque in nostræ propriæ voluntatis absoluta abnegatione, eiusdemque in diuinam voluntatem resignatione. Scilicet vt homo se totum, non solum omnipotenti Deo, sed & propter ipsũ omni etiam creaturę subijciat: & hoc

& hoc nullam aliam ob caussam, quam vt faciat, quod placitum est coram Deo; cuius Majestati vt ab omnibus purè seruiatur, omnisque honor, laus & gloria tribuatur, longè dignissimum est.

Hæc est abnegatio illa, quā Saluator noster Christus sæpius inculcauit. Hæc est illa vera obedientia, ad quam Dei filius, verbo & exemplo, suos fideles seruos inuitat ac dirigit. Hęc est desiderabilis Crux, quam fideles serui humeris suis imponere, & sic Christum Dominum suum sequi debent. Hæc illa dilectio, quam Dominus noster toti mundo, discipu-

cipulisque suis vt amicis & filijs, tam frequenter & præcipuè post nouissimam Cœnam, pedumque lotionem, serio demandauit.

Itaque dilecte fili, si sublimitatem tantæ perfectionis volueris assequi; vim tibi facias oportet : & studeas teipsum in omnibus affectibus tuis, tam leuioribus, quam grauioribus, semper vincere, animumque tuum ad hanc pugnam diligenter instruere atque armare. Etenim corona huius certaminis, nulli datur, nisi legitimè ac strenuè certauerit.

Sicut enim inter omnia certamina hoc (de quo agimus) ma-

maximum ac difficillimum eſt: ita & victoria ex eo reportata longè glorioſiſſima gratiſſimaque Deo eſt: adeò vt ſi inordinatos tuos affectus, etiam ſæuiſſimos, ſuperaueris, conculcaueris, mortificaueris, exciderıs; multò gratius obſequiũ Deo præſtiturus ſis, quàm ſi eis neglectis vltro teipſum vſque ad ſanguinem flagelles, vel more antiquorum arctiſſimè ieiunes; aut multa infidelium vel peccatorum millia, ad fidem Chriſti; pœnitentiamque conuertas: Tametſi enim Dominus Deus noſter, conuerſionem animarũ plus amat, quam propriæ voluntatis tuæ
in

in leuioribus rebus abrenuntiationem ; nihilominus hoc te ſolũ ac præcipuè velle agereq́ue oportet, quod ipſe abs te vult fieri. Atque ſine dubio plus Deo placebis ſi teipſum in mortificatione tuorum affectuum ſeriò occupes; quàm ſi cum inordinato aliquo affectu, etiam ingentia, ac quanta fieri poſſunt negotia, preſtes.

Cum ergo, dilecte fili, intelligas quibus in rebus perfectio Christiana conſiſtat : & quod ad eamdem obtinendam te in continua ac graui pugna ſemper victorem eſſe opprteat. Par eſt vt tanquam ſtrenuus miles

miles Christianus te quatuor rebus veluti armis necessarijs munias quibus in hac spirituali palæstra victor euadas.

Scil. { 1. Diffidentia de teipso.
2. Confidentia in Deo.
3, Iugis exercitatio.
4. Deuota oratio.

De quibus armis, auxiliante Deo, deinceps ordine, breuiterque tractabimus.

CAPVT II.

De diffidentia suipsius.

DIffidentiam tuijpsius, tribus medijs tibi comparare

rare poteris: quorum primum, vt agnoſcas, verè intimeq́ue cõſideres extremam vilitatem ac miſeriam tuam: ſimulq́ue apud te certò ſtatuas, nihil prorſus te boni ex teipſo facere vnquam poſſe. Etenim homo ad faciendum opus bonũ ac meritorium apud Deum ex ſeipſo, non aliter impeditus eſt (vt ita dicam) atque grandis lapis ad motum ſurſum. Et eãdem prope inclinationem habet homo ad malum, quam grandis lapis deorſum ad terram.

Alterum medium eſt, vt hãc tui diffidentiam, quoniam ſolius Dei donum eſt, humilibus & ardentibus precibus ab ipſo effla-

efflagites. Sed prius apud te ſtatuas vereq́; agnoſcas oportet, te eadem prorſus deſtitutum eſſe, nec vnquam per teipſum eam poſſe acquirere; vt ſic totus nudus, fide conſtanti ad Deum accedas: beneq́; ſperes ipſum orationem tuam benignè exauditurum, & quam optas tuijpſius diffidentiam, copiosè largiturum. Oportet tamen orationem hanc de die in diem fieri ardentiorem: atque in eadem perſeuerando æquanimiter expectare, donec diuinæ prouidentiæ placitum ſit, iſtam tibi tuijpſius diffidentiæ gratiam clementer tribuere. Hoc ſi feceris, nihil dubi-

dubites, eam te aliquando cõſequuturum.

Tertium medium, vt ſi quãdoque lapſus fueris in peccatum, protinus mentis tuæ oculos, ad iam dictam vilitatem, miſeriam, & ad faciendum bonum impotentiam tuam conuertas. Niſi enim eam intimé in te agnoſcas, ſinceréq; confitearis, numquam à lapſibus ſecurus eris.

Quicumque enim ſe cum increata veritate vniri deſiderat, huic ſuijpſius vera intimaque cognitio omninò eſt neceſſaria. Deus quippe homines ſuperbos ac præſumptuoſos ſinit quandoque in graue aliquod

quod peccatum incidere: vt ad propriam vilitatem, fragilitatemq́ue suam agnoscendam eos flectat ac deprimat. Et quantò cuiusque superbia maior minorúe fuerit, tantò grauius etiam aut leuius eum Deus labi permittit: vsque adeò, vt si nulla in homine superbia (sicut in Deipara Virgine Maria) esset, nunquam eum Deus in peccatum labi permitteret.

Propterea mox vbi in peccatum aliquod lapsus fueris, festina cogitationibus tuis ad humilem agnitioné tuijpsius, & ardentibus precibus incessanter Domino Deo tuo supplica,

plica, vt verum tuæ menti lumen infundat, ad agnoſcendam infirmitatem, miſeriamq; tuam: ſic te deinceps à grauioribus lapſibus benigne ſeruare atq; defendere dignabitur.

CAPVT III.

De confidentia in Deo.

EST quidem in hac pugna ſpirituali, diffidentia ſuiipſius vehementer neceſſaria, & longè vtiliſſima, vt dictum eſt: nihilominus ſi ea ſola inſtructi in aciem ingreſſi fuerimus; mox aut victi ſuccumbemus, aut turpi fuga elabendum erit.

erit. Quamobrem ſuſcepta tui-ipſius diffidentia, mox ad Dominum Deum tuum confugias, & pia confidentia ipſi ſupplicans, omne bonum & auxilium ab eo patienter expecta. Qua in re etiam tria te ſeruare oportet.

Primò namque auxilium tale ab ipſius Domini tui ſumma majeſtate humilibus ardentibuſque precibus inſtanter petendum eſt.

1. Deinde frequenter oculos mentis tuæ ad ipſum conuertens, intimè contemplaberis eius omnipotentiam, infinitamque Sapientiam: vt cui nec impoſſibile quicquam

ſit, neque graue: Cuius bonitas immenſa ac interminabilis, quæ ineffabili deſiderio ſemper parata ac prompta ſit, cuncta nobis copiosè largiendi, quæ ad ſpiritualem vitam, atque ad victoriam ab hoſtibus reportandam, ſint neceſſaria & vtilia.

Quomodo enim fiet, vt diuinus ille ac optimus Paſtor, qui poſt perditam ouem, totos triginta tres annos anxietate maxima cucurrit: eamq́ue magnis, multiſq́ue clamoribus vſque ad raucedinem, ad ſe reuocauit: itemq́ue per ſalebroſam ac ſpinoſam viam ita quæſiuit, vt ſanguiné etiam ſuum

propterea fundere, vitamq́ue amittere debuerit: quomodo fiet, inquam, vt is benignissimus Pastor, suos misericordes oculos, ab oue illa perdita iam ad ipsum clamante, Pastoremq́ue suum anxiè quærente, auertat aureſue ſuas benignas ad eius clamorem obturet. Quomodo, quæſo, promiſsionis ſuæ obliuiſci poterit, vt eam non ſuſcipiat in humeros ſuos, feſtumq́ue exultationis cum Angelis ſuis in cælis, ſuper ea reducta non celebret?

Aut quis vnquam credat, Dominum Deum noſtrũ, qui magno deſiderio cupit habitare in cordibus noſtris, in ijſq;

nobiſcum conuiuari: & ad diſtribuendos ſuos cæleſtes theſauros, ianuam cordis noſtri continuè pulſat: eum velle aures ſuas occludere, ſuumq́ue acceſſum negare, tunc eum homo iam cor ſuum ipſi aperit, ipſumq́ue ad conuiuandum in eo, humillimè ac enixiſſimè inuitat?

Tertiò ad acquirendam confidentiam in Deo ſolo, requiritur frequens meditatio veritatis ſacrarum Scripturarum: quæ multis in locis maniſeſtiſſimè nobis teſtantur, quòd confidentes in Domino Deo noſtro, numquam confuſi ſint.

Eſt

Eſt prætcrea adhuc modus alius, quo & ſuijpſius diffidentiam, & in ſolo Deo confidentiam homo poteſt acquirere: Scilicet, vt in omnibus operibus tuis, priuſquam aliquod incipias, teipſum cogitationibus tuis ad conſiderationem tum fragilitatis tuæ, tum omnipotentiæ bonitatiſque Dei conuertas: dein operari incipias.

Hunc ordinem niſi in operibus tuis diligenter obſeruaueris, ſæpè deprehendes te deceptum, cùm putares te cum magna in Deum confidentia opus ſuſcepiſſe. Quia præſumptio atque ſuperbia tantopere

adhærent ac infixæ ſunt homini, vt in tota vita ſua ab ijſdem vix expurgari valeat. Sic ergo actiones tuas ordinabis, vt conſideratio fragilitatis, vilitatiſque tuæ, ſimul & diuinæ omnipotentiæ ad te iuuandum promptiſſimæ, opus ipſum antecedat.

Præterea attende ſedulo ne te ipſum decipias: ſæpe enim tibi videbitur, te diffidentiam tuijpſius & confidentiam in Deo iam aſſecutum eſſe: cùm tamen adhuc longè aliter affectus ſis. Quod ex tui animi motibus, ſi quandoque labaris, facile cognoſces. Nam ſi lapſus, in te triſtitiam ac inquie-

quietudinem excitet, atque de progreſſu bonorum operum te velut deſperare faciat: euidens ſignum eſt, te in teipſo ſolo, & non in Deo confidere. Et quantò hæc in te ipſo confidentia ac deſperatio maior, minorúe fuerit: hoc quoque maior, minorúe in te erit tua de teipſo diffidentia, & in Deo ſolo confidentia. E contrario, ſi veram de teipſo diffidentiam, & in Deo ſolo confidentiam in te habueris: non magnoperé miraberis lapſus tuos, non multum propterea triſtaberis, neque anxius eris: quoniam agnoſcis illos ex tua fragilitate cõtigiſſe: proptereaq;

non minuent in te confidentiam in Deum ſolum. Iraſceris quoque tibi propter eoſdem lapſus corde contrito, non ob aliam cauſam, quàm quòd Dominum Deum tuum offendiſti. Hæc agens, diffidentiam de teipſo magis ac magis in te excitabis, & confidentiam in Deum ſimul augebis: vnde paulatim in te accendetur vehemens zelus, obtinendi in ſuſcepta ſpirituali pugna victoriam, omneſq́; hoſtes tuos vſque ad internecionem perſequendi.

Quod equidem vellē quoſdam homines ſpirituales diligenter attendere: qui cùm aliquando

quando in defectus incidunt, valdè impatientes redduntur. Ideoque nec quiescunt, donec ad Patrem suum spiritualem seu Confessarium veniant, vt suæ potius anxietatis quodpiã solatium accipiant, quam ob alias pias ac rectas causas: cùm tamen ad eum ideo solùm deberent accedere, vt à commissis peccatis per absolutionem expurgarentur: & per sacræ Communionis sumptionem, spirituale quoddam robur cõtra hostes suos acquirerent.

CA-

CAPVT IV.

De exercitatione: & primùm de intellectu: & quomodo ab Ignorantia & Curiositate custodiendus sit.

IVVANT quidem multum in pugna ſpirituali, diffidentia ſuijpſius, & in Deo ſolo confidentia: vt hactenus oſtendimus: at ſola non valent ad obtinendam victoriam, neque ad firmam hominis à lapſibus cuſtodiam. Idcirco præter iſta duo, ad pugnam hanc etiam neceſſaria eſt EXERCITATIO, quam ſuperius tertium genus ar-

armorum ſpiritualium ſtatuimus.

Exercitatio autem hæc potiſſimum conſiſtit in recto ac pio vſu intellectus & voluntatis hominis.

Et primùm quidem intellectus ſedulò cuſtodiendus eſt à malis duobus: Ignorantia, & Curioſitate. Ab Ignorantia, quòd intellectum oporteat eſſe purum ac lucidum, vt cognoſcamus quæ nobis ad ſuperandas paſſiones affectuſq; noſtros ſint neceſſaria.

Lumen autem quo intellectus ad iſta cognoſcenda illuſtratur, duobus medijs acquiritur.

Prius

Prius ac pręcipuum eſt oratio: vt intimis ſuſpirijs inuoces ac ores Spiritum ſanctum, pro infuſione luminis huius in animam tuam.

Poſterius eſt quotidiana exercitatio, vt omnes res, actiones atque negotia tua accuratè profundéq; conſideres: non ſolùm ſecundùm exteriorem aſpectum, ſed potius in ſeipſis verè ac intimè. Nãm ſi in hac conſideratione te aliquandiu ſedulò exercueris, facilè deinceps intelliges quæ res & actiones bonæ aut malæ ſint: quæ item verè bonæ, & quæ exterius dumtaxat appareant eſſe bonæ. Et hæ quidem poſteriores,

riores, multa ac ſplendida bona foris promittunt, ſed nihil reipſa præſtant, nec vllam menti noſtræ quietem afferunt.

Quamobrem, dilecte fili, attende diligenter ad ea quæ tibi iam ſum dicturus: multum enim te ad feliciter pugnandum iuuabunt. Itaque vt naturam ac proprietates rerum omnium quæ nobis quotidiè occurrunt, rectè intelligas, fac ſedulò vt voluntatem tuam puram ac liberam ſerues ab omni motu, affectu ac amore, qui non diriguntur aut in Deum ipſummet, aut in media quæ adducunt ad eum.

Nam vt intellectus bonum à malo rectè queat discernere, necesse est vt id faciat priusquam voluntas aliquod eorum eligat vel reprobet. Tunc enim adhuc purus est, vt haud obscurè possit cognoscere quid bonum verè sit, quidúe malum. Posteaquam autem voluntas in rem aut opus quodpiam consentit: mox impeditur intellectus, vt istud verè cognoscere non possit: voluntatis quippe consensus interueniens, rem aut opus istud vsque adeò inuoluit atque obscurat: vt intellectui longè melior atque splendidior foris appareat, quam reuera sit. Et si eam

eam ſic voluntati repræſentat, fit vt maiori deſiderio eam proſequatur atque perquirat, ſiue in ſeipſa verè bona, ſeu mala fuerit. Et quanto voluntatis deſiderium aut amor ardentior eſt, tanto craſſius intellectum obnubilat: Is deinde ſic deceptus, voluntatem ad eandem rem magis amandam inuitat. Vnde accidit vt hæ duæ præcipuè potentiæ in hominis anima, tantopere decipiantur ac ſeducantur, vt ſubinde ex his tenebris, in alias, & ex hoc errore in grauiorem dilabantur.

Proinde diligenter caueas, ne rem aut opus quodpiam ap-

petas amesque, nisi prius adhibitis, intellectus examine, & oratione, ad Deum pro gratia illuminationis, ad istud verè cognoscendum, sitne bonum an malum. Atque hoc non solùm in omnibus alijs rebus, operibusque faciendum, sed & in pijs ac sanctis quia licet hæ posteriores in seipsis bonæ sint; potest tamen contingere, vt propter circumstantias temporis, loci, multitudinis, aut obedientię, tibi bonæ non sint. Vnde sæpe factũ, vt multi suorum laudabilium piorumque laborum, graue passi sint naufragium.

Intellectum tuum etiam diligen-

ligenter continebis à curiositate: ne quid hauriat, quod te ab obtinenda in hoc prælio victoria impediat. Curiosa enim disquisitio rerum terrenarum, quæ tibi necessariæ non sunt, Venenum est animæ, etiamsi quandoque permissum sit eas scire. Contineas ergo intellectum tuum quatenus poteris, & coneris eum reddere insipientem. Nouitates, mutationes, in mundo magnas aut exiguas; si ad te nihil attinent, animo exclude. Et quoties ea audire aut spectare oportet, semper in voluntate ijsdem contradicito. Quinetiam in cognoscendis rebus cælesti-

bus, humilem te ſemper ac ſobrium exhibe: neque aliud quicquam ſcire deſideres, quā Chriſtum tuum crucifixum, eiuſque vitam & mortem. Reliqua autem omnia abs te repelle: ſic facies Domino Deo tuo obſequium gratiſſimum: quoniam ipſe inter amicos optimos numerat eos qui nolunt ſcire plura, quàm quæ eis neceſſaria ſunt ad diligendam ipſius immenſam bonitatem, & ſeipſos odio habendos. Quoniam in omnium aliarum rerum notitia inquirenda, latet proprius amor, & quædam pernicioſa ſuperbia.

Si

Si ergo te ab his diligenter custodieris, multas hostium tuorum insidias effugies. Etenim malignus ille spiritus attendens constantem voluntatem eorum, qui ad spiritualem perfectionem contendunt, ita vt non possit eos in aliquod peccatum adducere: callidè struit initio insidias intellectui ipsorum, vt paulatim in ipsum pariter & voluntatem obtineat imperium. Scilicet his qui docti sunt, ingenioq́ue pollent; suggerit sublimes atque subtiles cogitationes, vt se iam putent cum Deo vnitos esse; atque sic obliuiscantur suijpsorum, nihilq́ue cogitent

tent de emendatione conſcientiarum, de propriæ voluntatis reſignatione, & ſuijpſius cognitione. Et hinc incidunt in laqueos ſuperbiæ, fabricantq́; ſibi in intellectu ſuo quodpiam velut Idolum propriæ ſapientiæ, in cuius conſideratione tantopere ſe ſuis cogitationibus inuoluunt, vt aliorum conſilijs ſe nullatenus indigere iudicent.

Huiuſmodi ſanè homines in graui verſantur periculo, difficulterq́ue curari poſſunt: quod ſuperbia intellectus periculoſior multo ſit quàm voluntatis. Nam qui ſola voluntate, ſuperbit, is non omittit obedire

dire quandoque, quia aliorum iudicia præfert suo, æstimatq; meliora. Qui autem superbit intellectu, atque apud se statuit, suam sententiam meliorem esse sententijs cæterorum, quis eum emendare poterit? Numquam enim se submittet sententiæ aliorum, dum putat se rectius sapere illis. Quippe si intellectus (qui animæ oculus est, quo superbiam in ea latentem, videre debet atque corrigere) ipsemet cæcus, omnique superbia plenus sit: quis eum vmquam emendare poterit? Si lumen ipsum tenebræ sunt, ipsaque regula curua est, intelligis facilè quid inde se-

quatur, & quis eorum finis futurus ſit. Tempeſtiuè ergo te huic ſuperbiæ oppone antequam occupet intima tua: & noli intellectui tuo habenas laxare, ſed ſubijce eum conſilijs, iudicijſque aliorum: & fias apud te ipſum ſtultus propter amorem Dei: ſic eris ſapientior ipſo ſapientiſſimo rege Salomon.

CA-

CAPVT V.

De voluntate: deq́ue fine in quem omnes actiones nostras debemus dirigere.

DILECTE fili, si optas vnus cum Deo fieri spiritus, non sufficit pia promptaq́ue voluntas quodlibet bonum faciendi: nisi à Deo excitatus atque adiutus, totum quod agis, etiam ad beneplacitum honoremq́ue ipsius retuleris. Qua in re nobis multum certandum est cum natura nostra, quæ in omnibus actionibus, omissionibusq́ue nostris; pro-

prium suum commodum aut complacentiam quærit, præsertim in bonis spiritualibus. In his enim vel maximè seipsā gestit quęrere. Vnde si ei quodpiam bonum, ad Dei beneplacitum accommodatum proponitur; promptè quidem illud agendum suscipit: at non propterea quod placeat Deo, aut ab ipso proueniat: sed quia nouit vtilitates ac commoda quæ contingunt homini facienti voluntatem Dei.

Quamobrem vt ex hoc, diaboli laqueo te extrices, eumq; deinceps, tamquam perniciosum impedimentum in via perfectionis sedulò caueas: at-

que

que paulatim adſueſcas omnia agere aut omittere quòd Deus ſic iubeat: eaq́ue ſola intentione, facias, vt ipſi placeas: (qui omnium actionum noſtrarum initium & finis eſſe debet.) Idcirco ad ea, quæ tibi iam dicturus ſum diligenter attende.

Si occurrit tibi quidpiam faciendum, quod diuinæ voluntati congruit: non antea voluntatis tuæ conſenſum ad illud faciendum adhibebis, quam intellectum tuum in Deum intenderis? indeq́; manifeſtè cognoſcas, eſſe Dei voluntatem vt illud facias: & eſſe quoque voluntatem ipſius, vt

id facias dumtaxat propter ipſius honorem ac beneplacitum. Quodqúe voluntas tua à diuina voluntate eò moueatur, vt iſtud opus hac intentione & cauſa ſola facias, quòd ipſe Deus ſic velit, proptèr honorem ac gloriam ſuæ ſanctiſſimæ Majeſtatis.

Similiter ſi quid per voluntatem tuam vis omittere aut repellere tamquam inconueniens diuinæ voluntati, non ſtatues illud apud te donec oculum intellectus tui (vt modo declaratum eſt) in Dei voluntatem direxeris. Deinde obſerua te ipſum diligenter ne decipiaris: quoniam videberis

tibi

tibi ſæpè hoc, illudve agere aut omittere propter voluntatem ac beneplacitum Dei: cùm aliud in te lateat. Natura enim noſtra adeò occultè ſeipſam, in noſtris ſtudijs & actionibus quærit: vt quæ putas tibi ob ſolius Dei amorem placere aut diſplicere; in ijſdem potius tuam vtilitatem ſolùm ſpectes.

In principio itaque omnium actionum tuarum exclude ac repelle abs te quatenus poteris omnem intentionem, cui aliquid priuatæ vtilitatis admixtū eſt: nec agere aut omittere quicquam incipias donec interius in animo tuo cognoſcas,

ſcas, ſolam Dei voluntatem ac beneplacitum te mouere & impellere, vt opus iſtud aggrediaris atque perficias.

Si autem otij ac temporis tantum habere non poſſis, vt ante vnumquodque opus faciendum, huiuſmodi intentionem, cauſaſque mouentes in te excites ac ponderes, cura ſaltem vt quando per diem dabitur occaſio, huiuſmodi intentionem in te ſuſcites: ſcilicet, quod in omni actione & omiſſione tua, ſolius Dei beneplacitum, honoremque ſpectare velis ac quærere. In negotijs autem quæ aliquam temporis moram poſtulant, in-

intentio iſta omninò & expreſsè ante principium eorum debet animo concipi. Quinetiam in negotijs quæ aliquandiu durant, iſthæc intentio à principio vſque ad finem aliquoties iteranda eſt; ne poſt initium, alia fortaſſe intentio in animum tuum tacitè irrepat: vtque ſic effugias occultas fraudes naturæ tuæ, quæ nimium prona eſt ad quærendum commoda ſua: adeò, vt tametſi bona, puraque intentione opus cœperis; ipſa tamen in operis medio iſtam tuam intentionem bonam inuertat, & ſeipſam: id eſt, pro honore Dei, ſuam quærat vtilitatem

litatem ac honorem.

Omnis ergo Dei ſeruus; qui in hac difficili pugna non egerit vigiles excubias, ſæpe opus bonum incipiet, cum intentione implendi voluntatem Dei, iuxta ipſius diuiniſſimæ Maje ſtatis beneplacitum. Sed poſtea, priuſquam animaduertat, opus iſtud ipſi tantopere propter ſeipſum placere incipit; vt voluntatis gloriæ ac honoris Dei prorſus obliuiſcatur. Senſim quoque à proprijs oblectationibus, commodis, honoribus (quæ ex iſto opere percipit aut expectat) vſque adeò conturbatur, faſcinatur, abſtrahitur; vt ſi Deus ipſum aut

aut per infirmitatem, aut per homines, aut modo quocumque alio ab iſtis priuatis commodis impediat, protinus vehementer conturbetur, triſtetur, inquietus reddatur: valdéque difficulter ſeipſum reuocare poſſit, vt redeat ad primam intentionem ſuam, faciendi quod Deus iuſſit pro ipſius ſolius honore ac gloria.

Quam quidem intentionem valdè ſollicitè cuſtodies in omnibus actionibus & omiſſionibus tuis. Vix enim credas quantum roboris, virtutis ac meriti ea afferat. Nam minima quoque & quantumlibet vilia opera, hac intentione (vt pla-

placeant Deo propter honorem nominis ſui) ab homine facta; plus apud Deum valent atque merentur, quàm maxima quæque opera ſine hac intentione præſtita.

CAPVT VI.

De duplici voluntate in homine: & earum continua inter ſe pugna.

SCIRE oportet te, dilecte fili, duas in nobis eſſe voluntates: alteram rationis, quæ & rationalis, & ſuperior voluntas dicta eſt: alteram ſenſualitatis, quæ dicitur ſenſua-
lis

lis ac inferior voluntas. Itemq; ſenſualitas, appetitus, concupiſcentia, caro, paſſio, & alia his ſimilia.

Et licet vtraque hęc voluntas in homine ſit; tamen cùm ob ſolam facultatem rationis homines dicamur ac ſimus, numquam aliquid voluiſſe dici, haberiq́ue debemus; quod ſola ſenſualitas appetit donec ſuperior voluntas noſtra quæ cum ratione coniuncta eſt, in iſtud conſentiat, ac pariter velit.

Ex hac varietate oritur vniuerſa noſtra ſpiritualis pugna. Nam cùm ſuperior voluntas noſtra ac ratio, media ſit inter volun-

voluntatem Dei, quæ ſupra eam eſt, & ſenſualitatem, quæ ſub ea eſt, ipſamque indeſinenter ad malum tentat ac allicit: Idcirco vtraque & Dei voluntas, & ſenſualitas noſtra, contendunt voluntatem noſtram ad ſuas partes pertrahere, & nunc quidem illa, nunc hæc eam ſibi ſubijcere & obedientem reddere molitur.

Nihilominus omnibus hominibus, qui aut virtutibus verè ſunt præditi, aut è contrario in peccatis ſuis perſeuerant; pugna iſta haud difficilis accidit: Qui enim virtutibus ſunt præditi, hi poſtquam Dei voluntatem intelligunt, mox eidem

eidem consentiunt, obmurmurantemqúe sensualitatem compescunt. Impij autē contrà sensualitatis suę appetitum sequuntur, & contradicentem voluntatem Dei non audiunt. Sed illis, qui hactenus quidem peccatis fuerunt dediti, nunc autem ea deserere, atque à mundi & carnis suæ delitijs, (vt deinceps in amore ac cultu Dei & Domini nostri Iesu Christi, vitam piè transigere queant) semet proponunt segregare: pugna hæc (maximè in principijs) satis difficilis accidit. Quoniam interior inspiratio ac pulsus, quem ipsorum ratio supernè à voluntate

luntate Dei ſuſcipit: & graues contradictiones ſeu motus aduerſantes, vel tentationes, quas infernè à ſua ſenſualitate debet tolerare; vtrinque tam potentes ſunt, vt ratio inde in graues redigatur anguſtias.

Nemo autem ſe feliciter pugnare arbitretur, Deoque dignè ſeruire, niſi probè inſtructus ac paratiſſimus ſit ad æquanimiter tolerandos omnes dolores, quos ob derelictas priores ſuas voluptates tranſitorias pernicioſaſque in ſeipſo experitur. Etenim inter alias hæc præcipua cauſa eſt, cur multi ad perfectionem veram non perueniant, quòd dolori-

bus,

bus, quos in principio conuersionis suæ & derelictionis prauorum affectuum ac desideriorum, in seipsis præter spem sustinent; nolunt resistere, nec contra eosdem (quod more truculentorum militum per insidias ipsos inuadant) rationis gladio volunt pugnare: sed potius miserè turpiterque dant terga, armaq; abijciunt, & in hostium manus, durius deinceps tractandi denuò se vinctos tradunt.

Et hinc deprehenditur quidam valdè periculosus, nec minusperniciosus dolus, quem perpauci animaduertunt. Multos enim videre liceat, qui dum

vitam ſpiritualem inchoan ſeipſos plus æquo diligente initio actiones ſuſcipiant qu ipſis præ alijs gratæ ſunt: cu potius hanc vitam inchoa deberent à notitia naturaliu affectuum ac deſideriorum ſenſualitatis ſuæ: primumque contra iſta certamen ſubire ac proſequi, donec rationis im perio ea penitus, quatenus in hac quidem vita fieri poteſt, ſubieciſſent.

CAPVT VII.

De pugna contra affectus sensualitatis: deque interiori exercitatione voluntatis ad comparandas virtutes.

QVotiescumque ab appetitu sensualitatis tuæ te sentis tentari, confestim animum tuum versas ad Deum, qui te sic excitat: quantumque vales repugna. Vt autem in hac pugna contra sensualitatem tuam victor euadas, varijs modis contra eandem te instrues.

Primò mox vbi tentatio à

ſenſualitate exurgit, fortiter eam repelles, ne ſuperior voluntas ſeu ratio, in eam conſentiat.

Deinde cum aliquam talem tentationem ſic ſuperaueris atque reieceris, denuò eandem in te ſuſcites, & pari feruore vt antea eam repellas. Idemq́ue; fac iterum, iterumq́ue, vt toties maiori zelo eandem abomineris, repellas, atque contemnas. Et hunc conflictum ſuſcipies cum omnibus tentationibus, affectibuſq́ue inordinatis Senſualitatis tuæ, præterquam cum carnalibus: de quibus, dicemus inferius ſuo loco.

Poſtre-

Poſtremò aſſumes tibi exercitia virtutum illarum, quæ tentationibus vitiorum iſtorum aduerſantur. Verbi gratia. Tentaris ab impatientia: cumque mentem tuam ad interiora reuocaueris, apertè cognoſces, tentationem hanc impatientiæ inceſſanter pugnare, contendereque cum voluntate ſuperiori ſeu ratione tua, vt eam pugna deterreat, & ad cōſenſum pelliceat. Propterea tanto pertinacius rationis tuæ virtute eidem tentationi contradices ac repugnabis, ne in eam conſentiat: atque ab hoc labore repugnandi non deſiſtes, donec hoſtem in te ſenſe-

ris deuictum, ac tibi iam in captiuitatem traditum.

Sciendum tamen eſt, hoſtem noſtrum, cùm nos huiuſmodi paſſionibus ac deſiderijs conſtanter viderit rebellare, perfida calliditate ab ijſdem ſuggerendis nonnumquam deſiſtere: Quodqúe amplius eſt, ſi eas quandoque in nobis ſuſcitatas conſpiciat, mox iterum ſupprimit: ne ſi frequentius rationis beneficio contra eaſdem dimicauerimus, iſtas nobis virtutes comparemus, quæ huiuſmodi paſſionibus ſunt contrariæ.

Quamobrem cautum te eſſe oportet, ne occaſio acqui-

rendi

rẽdi virtutes, in te negligatur. Si ergo cum hoste inducias statuisti, & iam apud temetipsum quietus es; reuoca tibi ipsi in memoriam tentationes iam superatas & exclusas: simulqúe & cogitationes malas quas ante illud tempus habuisti, in te instaura, atque erga easdem sic te geras, ac si consentire, ijsque victoriam velut cõcedere velles: simulqúe diligenter attendas quænam argumenta, quasúe rationes hostis malignus tibi suggerat, ad quod malum te instiget, & quomodo eius prauis suggestionibus apud te cogites morem gerere. Cúqúe inter hæc senseris cordis motus in

in te aſcendere & augeri : cogitationeſqúe malas iam propè tibi dominari; adeò vt & ratio ipſa quaſi conſenſiſſe videatur : tunc pedem mox retrahe, & magna vi ſuſcita in te cogitationes bonas, iſtis malis contrarias, & quicquid hæ tibi mali ſuggeſſerunt, audacter pernega. Et huiuſmodi conflictum vtrarumq́ue cogitationum, toties, tamq́ue diu in te renoues, donec ſentias te iam totum teipſum viciſſe.

Sed prҽterea ſciendũ, etiamſi hoſtes noſtros fortiter pugnando : quod pium, iuſtumq́ue eſt, ſuperauerimus : nondum tamen nos ab eis ſecuros eſſe,

esse, donec odio perfecto eos oderimus. Quod odium contra eosdem vt in nobis excitetur, crescat, perficiatur: oportet eos, id est, nostros prauos affectus iterum iterumque in nobis suscitare, & ad certamen prouocare, vt subinde cum maiori indignatione ac tædio spiritus eos repellamus & abominemur, donec verum ac constans odium erga eosdẽ in nobis experiamur.

Vt verò animam tuam etiam ornare possis virtutibus, non sufficit te cum prædictis exercitationibus spiritualibus pugnare contra passiones, affectusque malos: sed oportet te quos-

quoſdam etiam affectus bonos & exercitia virtutum, ijſdẽ paſſionibus cõtrariarum ſuſcipere, in ijſqúe ſedulò, frequenterqúe occupari. Hoc ferè modo. Si quis tibi cauſam dedit impatientiæ: non ſat erit impatientiæ motus, iuxta præcedẽtem doctrinam ſuperare ac repellere; ſed optare quoque debes ac petere, vt ab eadem perſona, quæ tibi moleſtiam intulit denuò eodemqúe modo ſæpius turberis: quinetiam teipſum compelles, vt moleſtiam iſtam gratas habeas: propoſitumqúe concipies huiuſmodi moleſtias plures, ac grauiores deinceps ſuſtinendi. Quodqúe his

nis amplius est, etiam coges te, vt cũ ea persona; quæ tibi molestiam, è qua ad impatientiam concitatus es, intulit: amanter, suauiterque loquaris, eiq; in omnibus gratificandi, inseruiendique promptitudinem deferas.

Ac licet huiusmodi exercitationes tibi valde difficiles fuerint, tamque frigidè abs te præstari videas, vt ipsemet deprehendas, eas contra voluntatem tuam à te fieri, nullatenus tamen eas intermittes. Quanquam enim difficiles tibi sint, conseruant te tamen fortem & audacẽ in prælio; viamque parant ad victoriam.

Præ-

Prætereà attende tibi diligenter, vt non ſolùm contra graues ac vehementes tentationes contraqúe manifeſta ſcelera ſic pugnes: ſed & contra quaſlibet leuiſſimas, minimaſqúe inordinatas paſſiones ac motus. Hi enim iſtis grauioribus fores aperiunt, viamqúe ſternunt, vt nos incautos inuadant, & ad peſſima quæqúe vitia ſolicitent. Contingit enim his, qui leuioribus motibus ſeu tentationibus ad vitia, negligentius reſiſtunt, vt poſtea frequẽter & ex improuiſo ipſos inuadãt multo grauiores tentationes, & impetuoſius quidem quam vnquam antea.

Tan-

Tandem quoque tibi pugnandum eſt contra affectus & deſideria rerum licitarum, honeſtarumque, quas ſcis tibi non eſſe neceſſarias. Inde enim & exercitatior redderis in palæſtra hac ſpirituali; & gratum Deo præſtabis obſequium.

Dilecte fili, apertè tibi nunc dico, ſi iuxta præſcriptos modos teipſum in hac ſpirituali pugna exercitaueris, futurum breui, vt adiuuante gratia Dei, totus ſpiritualis efficiaris.

Reliquas verò exercitationes, etiamſi, tibi laudabiles videantur, tantaque cum ſuauitate ac dulcedine mentis abs te

fiant, vt iam putes te cum crucifixo tuo Domino Iesu Christo familiariter velut colloqui: velim tamen tibi persuadeas, numquam istas delectationes te iuuare ad consequendam perfectionem spiritus.

Nam sicut vitia in nobis inde originem trahunt, quòd superior voluntas, seu ratio nostra, inferioribus affectibus sensualitatis morem gerit atque indulget: Ita è contrario generantur in nobis Christianæ virtutes, si voluntatem nostram sæpius diuinæ voluntati submittimus, eiq́ue morem gerimus ac obtemperamus.

Et sicut voluntas nostra non po-

poteſt bona, Deoq́ue placens eſſe, (quantumcumque bonas ac ſublimes inſpirationes à Deo accipiat, & ab eius voluntate ac gratia ad faciendum bonum impellatur) niſi eiſdem Dei operationibus in ſe conſentiat: ita & eadem voluntas noſtra numquam poteſt dici mala & aliena à Deo (quantumcumque grauiter ac diu à ſenſualitate tentetur, turbetur, impellatur) niſi eidem conſenſerit.

CAPVT VIII.

Quid faciat, cui videbitur superior voluntas sua seu ratio, ab inferiori voluntate seu sensualitate, iam deuicta, eidemque omnino subiecta.

DILECTE fili, si tibi nonnumquam videatur voluntas tua superior seu ratio, in pugna contra sensualitatem tuam nihil efficere; quòd nullum efficacem motum contra prauos affectus in te deprehendas; noli turbari, sed viriliter persiste, constanter pugnare ne cesses. Nam quamdiu

diu ratio tua ſe à conſenſu in iſtiuſmodi affectus ſenſualitatis tuæ cohibet: tamdiu tu hoſtibus ſuperior es in prælio, melioraque eis obtines.

Non enim tibi neceſſum eſt, vt omnes affectus ac motus ſenſualitatis in te, rationis tuæ imperio mox acquieſcant: nec in hoc noſtra conſiſtit victoria, vt nullos prauos motus ſenſualitatis in nobis ſentiamus ſufficit autem quod ratio ac voluntas noſtra (quantumcumque ſenſualitas inordinatis motibus ſuis in nobis ſæuiat) ſemper poſſit facere & omittere, tractare, velle ac deſiderare quodcumque, quan-

do, quomodo, quoties, & ex causis quibuscumque voluerit. Quinimò nec diabolus ipse, neque mundus totus voluntatem hanc nostram vnquam cogere possunt.

Et licet nonnumquam eueniat vt hostes tui ex improuiso & cum tanto impetu ac violentia in te irruant, adeò vt ratio tua tempus non habeat, cogitationes ac exercitia pia, quę istis violentis motibus repugnarent in seipsa suscitare: tantùm tunc vtere lingua tua, & dic: *Non, non credo tibi, Nolo te, Non consentiam tibi in hoc in æternum*. Sic, inquam, te tunc geras, sicut qui ab hostibus

bus ſuis exterioribus ex improuiſo obruitur. Is enim cùm ſe capulo gladij tueri non poteſt, reſilit aliquantulum vt locum & tempus habeat, gladium ſuum euaginandi, & hoſtem cuſpide petendi. Reſilias ergo & tu, vt habeas tempus agnoſcendi vilitatem tuam; videlicet quòd ex teipſo nullatenus poſſis ſuperare: ſimulque ſpem atque fiduciam omnem collocandi in Deum qui poteſt omnia. Atque tunc validum ictum hoſti inflige, dicens: *Domine adiuua me. O Deus meus ſuccurre miſero mihi. O Ieſu. O Maria, dignißima mater Dei, fer opem periclitanti.*

Et si quid temporis habeas reliquum, poteris voluntatem tuam, ne vincatur, intellectu tuo, nonnihil iuuare: considerando ea media; quibus ipsa voluntas tua contra hostes suos corroborari possit. Vt si quandoque contingat te propter aliquam tribulationem, graui impatientia affici, adeò vt voluntas tua eam ferre aut dissimulare neque velit, neque possit: confestim suscipias sequentes cogitationes.

Primum num aduersitatem hanc commerueris: & si inuenis te eam commeruisse, aut causam ei dedisse; protinus quiescas animo nec porrò turberis:

beris: quoniam æquum, ac iustum eſt, vt vulnus, quod tuis ipſe manibus tibi inflixiſti, patienter ſuſtineas.

Deinde. Si intelligis te aduerſitati huic cauſam non dediſſe, tunc conuertes oculos mentis tuæ ad alia peccata tua, ob quæ Deus te nondum pro meritis caſtigauit, nec tu teipſum hactenus vt debueras, afflixiſti. Inde colliges: quod benignus ac miſericors Deus, tibi vel pœnam æternā, quam in inferno, vel temporariam, quam in Purgatorio ſuſtinere deberes; in hanc paternam ac mitem caſtigationem commutauerit. Proptereaque æquiſſi-

mumesse, vt non solum placida mente sustineas, sed & pro tanto beneficio eidem gratias agas.

Tertiò, si tibi videbitur, te pro leuibus peccatis satis magnam duramque pœnitentiam egisse: (quod tamen numquam apud te statues:) iterum cogita, neminem in regnum cælorum posse intrare, nisi per angustam portam abnegationis suijpsius, & patientiæ in varijs tribulationibus. Nam & Christus Dei filius, saluator noster, omnesque Sancti Dei per hanc solam viam ingressi sunt in cælestem illam patriam.

Quar-

Quartò, etiamsi posses per aliam viam intrare in regnum cælorum, tamen charitatis iure ac debito, istud nequaquam optare debes. Nam filius Dei, ex amore tui, & propter patientiæ exemplum, per spinas & crucem ingressus est in gloriam suam.

Quintò apud te statues, inter omnes meditationes, quantumcumque pias, in quibus te exerceri oporteat, vt voluntatem tuam in his, alijsque euentis ac necessitatibus tuis, quàm optimè confortes; hanc præcipuam ferè esse, si cogites quantum gaudium atque lætitiam capiat Deus,

quam celebrè festum agat, quàm largo te prosequatur amore: si te videat nomine suo tam strenuè pugnare. Non potest enim ipsi quicquam gratius abs te fieri, quàm si praua in te desideria mortifices ac eradices, & è contrario virtutum studia secteris: idque propterea, quia scias ipsius hanc esse voluntatem ac beneplacitum.

CAPVT IX.

De occasione pugnæ non fugienda.

DILECTE fili, omnibus tibi à me hactenus propositis medijs ad consequendas virtutes, addo tanquam memoriale quodpiam: ne occasiones pugnæ tibi occurrentes, metuas atque declines. Nam si virtutem quampiam (exempli loco, patientiam) consequi volueris: non expedit tibi, vt te segreges à personis: vel eas res (vt verba, opera, cogitationes repellas aut

fugias) quæ te ad impatientiam commouent. Non fugias, inquam sed potius optes, quæras, ames conuersationem ac societatem eorum, qui tibi molestias afferunt. Et quotiescunque tibi cum eis conuersandum est præpara te, tuamq́ue voluntatem serua instructam atque paratam ad quaslibet tribulationes atque molestias, quæ ab eisdem tibi afferri poterunt, patienter suscipiendas sustinendasq́ue. Hoc ni feceris, numquam assuefies ad consequendam patientiæ virtutem.

Similiter si te alicuius operis tæduerit, durumq́ue nimis videa-

videatur: (propterea quod vel persona præcipiens tibi displiceat: vel quòd opus ex sese molestum sit: vel quòd per illud ab opere alio, quod faceres libentius, impediaris) nullatenus tamen opus istud intermittes, sed præ cæteris omnibus exequeris, etiamsi te plurimum conturbet atque diuexer. Tametsi etiam eius intermissio te denuò quietum, placidumque reddat; nequaquam tamen ab eo faciendo desistes. Sic enim magis magisque instructus fies ad assequendam virtutem patientiæ. Illa enim quies, quam tibi optas, non est recta ac vera, eò quòd
non

non proficiſcatur à corde puro, & ab omni inordinata paſſione libero.

Idem te moneo ac doceo de cogitationibus, animum tuum quandoque turbantibus ac contriſtantibus. Videlicet, ne eas vmquam à te in totum repellas, ſed vt gratos hoſpites ſedulò cuſtodias: quia per moleſtiam quam afferunt hoc conſequeris, vt omnes aduerſitates æquo animo ſuſtineas. Qui te autem, fili mi, docet aliter, is te potius fugere iubet in tribulationibus, quod à te pugnando quæritur: illam nempe virtutem, quã tu tibi ex victoria de hoſtibus exoptas.

Cæ-

Cæterùm tyroni ſeu nouitio in hac ſpirituali palæſtra, certamen hoc cum prauis cogitationibus cautè ſubeundum eſt. Proinde aliquando quidem pugnabit cum ijs, aliquando verò aſſumet alias: quatenus ſcilicet has aut illas ſibi plus minuſue intelligit prodeſſe ad acquirendas virtutes.

Numquam eiuſmodi moleſtas cogitationes prorſus derelinquet aut fugiet; vt nihil inde turbationis, moleſtiæque in ſe ſentiat. Etiamſi enim per fugam earum, impatientiæ occaſionem præcidat; nullam tamen in corde ſuo firmitudinem

nem inde nanciſcitur aduerſus impatientiæ motus inſurgentes. Quo fiet, vt alias à ſatellitibus impatientiæ petitus ac territus facilè ſuccũbat; quòd ſibi de armis ad præliandum aduerſus eoſdem, non ſatis antea prouidit: id eſt, animum ſuum non imbuit cogitationibus, conſilijſq́ue ſeruandæ in omnibus aduerſitatibus patientiæ. Et hæc quidem pugna non ſolum contra impatientiam, ſed contra quælibet vitia vtiliter ſuſcipitur, prçterquam contra carnalia, de quibus inferius præcepta trademus.

CAPVT X.

De pugna aduersus subitas tentationes, passionesque.

QVI necdum assuetus est subitas aduersitates atque molestias, placido vultu animoque suscipere; hoc ferè modo se assuefacere poterit. Nempe si eas intellectu suo diligenter considerauerit voluntateque desiderauerit experiri: semperque eas instructus atque paratus expectauerit.

Modus autem aduersitates istiusmodi per intellectum consi-

considerandi hic ferè est. Attende diligenter statum, vocationemque tuam, locum quoque & personas, vbi & cum quibus te quotidie oportet conuersari: sic cognosces facilè quæ tibi euenire possint, & quomodo animum tuum aduersus ea corroborare debeas; ne inordinatè turbetur atque succumbat. Et si fortasse contingit alia tibi euenire quàm putabas; præter istam animi tui corroborationem ad illa æquanimiter perferēda; quam tua præparatio modo causauit: Huiusmodi etiam ratione te poteris iuuare.

Statim atque videris vel audieris

dieris te contemni, aut molestia, aduersitatéque aliqua affici, etiam inuitus mentem tuam eleua in Deum eiusque immensam bonitatem, dilectionemque erga te considera: sic intelliges, ipsum esse præcipuam causam huius turbationis, angustiæque tuæ, eamque propterea tibi immittere, vt doceat te eam propter amorem sui patienter sustinere, faciatque te sibi magis magisque appropinquare perfectiusque vniri.

Posteaquam autem sic cognoueris, esse diuinæ Maiestatis beneplacitum, vt calamitatem istam placidè perferas: tunc

tunc conuerte cogitationem tuam ad teipſum, incipiaſque te arguere, dicens animæ tuæ: *Eheu, cur hanc abs te crucem abijcere contendis, quam tibi non hic aut alius inimicus homo; ſed dilectiſsimus, optimuſqúe Pater tuus impoſuit?* His dictis, verte animum ad præſentem crucem ſeu calamitatem tuam, eam ſaluta, lauda, amplexare, & quanta potes alacritate & gaudio in te ſuſcipe.

Quòd ſi etiam paſſiones ac motus tam vehementes in te exurgant, vt non ſinant te mẽtem ad Deum eleuare, ſed & vulnerauerint te, & iam non-

nihil

nihil ſuperauerint: nihilominus perſeueres tu in propoſito tuo, ac ſi nullatenus ſuperatus eſſes.

Verum inter alia remedia aduerſus ſubitas ac inexpectatas turbationes, facilè præcipuum eſt, vt remoueas abs te cauſas, è quibus iſtiuſmodi tentationes exiſtunt. Vt ſi animaduertis, te ob amorem alicuius rei facile commoueri animo, ſi ab ea conſequenda impediaris; cura vt amorem hũc erga rem iſtam animo tuo excludas. Si autem turbatio, vexatioque tua, non ab ipſa re, ſed à perſona, quæ eam tibi infert, aut procurat, exoritur;

eadem-

eademque persona tibi tantopere inuisa est, vt etiam minima quæque ab ipsa profecta, te conturbent; tunc remedium erit optimum, vt teipsum, seu voluntatem tuam ad eam amandam compellas.

CAPVT XI.

De pugna contra carnem nostram, eiusque praua desideria.

CONtra hoc genus vitiorum, dilecte fili, nouo quodam & priori contrario modo tibi pugnandum est. Sunt autem præcipuè ac singula-

gulariter tria hic ſpectanda tempora: nimirum tempus antecedens, cōcomitans, & conſequens ipſas tentationes.

Antequam ergo huiuſmodi carnales tentationes in te exurgant, numquam cum eis pugnam ſuſcipies: Cauſas tamen è quibus oriri ſolent, diligenter vitabis & abſcindes. Idcirco omnem conuerſationem, quæ cum aliqua occaſione ad has tentationes coniuncta eſt, fugias quantum poteris, tametſi tibi videatur leuiſſima. Non aſpicies huiuſmodi homines aut res alias lepidè, non ſalutabis eos amanter, neque manus eorum comprimes: ſed

ſi quæ tibi cum aliqua tali perſona tractanda ſunt; ea grauiter, feſtinanterq́; perages: nec diutius cùm ea conuerſaberis, quàm ſola ac nuda neceſſitas poſtulat.

Poſthæc etiam vitabis otium: ſemperq́ue teipſum cautè obſeruabis, ne quid cogites aut facias, quod ſtatum tuum dedecet.

Tertiò obediens eris tuo ſuperiori in omnibus, ne vmquam ei contradicas, ſed facias quæcumque iuſſerit.

Quartò numquam temerè iudicabis proximum tuum de hoc vitio: & licet eius peccatũ adeò manifeſtum ſit: vt abs te non

non poſſit excuſari; tamen cõdolebis ei, omnemq́ue iracundiam & contemptum aduerſum eum cohibebis: eiuſq́ue lapſum in tuam potius vtilitatem conuertes: videlicet teipſum humiliando, contemnendo, ac ſub terram vſque deprimendo: & præ timore contremiſcens, Deum ardentiſſimè ora pro cuſtodia, ne & tu ſimiliter tenteris atque labaris. Si enim tu alios iudicaueris contempſeriſq́ue, Deus te puniet magno tuo malo: videlicet permittendo, vt & tu in iſtud vitium prolabaris: indeq́ue diſcas tuam ſuperbiam agnoſcere, ac te hu-

miliare: indeq́ue cures ſuper-biam iſtam in te ſupprimere, & excidere. Nam ſi ſuperbus ſis & non labaris, non leuiter de ſalute tua dubitandum eſt.

Quintò ac vltimò attendas diligenter, ſi aliquando per ſenſibilem gratiam in te, ſpiritualem aliquam conſolationem quæſiueris, obtinueriſq́ue, ne in ea tibi placeas: neúe te inde meliorem iudices: nec putes te inimicos tuos deinceps non ſuperaturos; ſed ſemper ſolicitus eſto & time. Tempore concomitante tuas tentationes debes attendere num proueniant à rebus exteriori-

rioribus, an ab interioribus. In exterioribus numerantur conuersatio, colloquia, lectiones & studia, quæ ad huiusmodi tentationes irritant. Contra quæ omnia non est præsentius, vtiliusq; remedium quàm eorum intermissio ac fuga. Cum his enim tentationibus non est suscipiendum prælium sed longè fugiendæ sunt, ne mentem contaminent.

Interiores causæ existunt vel à corpore nostro, quòd nimis viuidum ac validum sit: vel à turpibus cogitationibus; quæ nunc à prauis moribus nostris, neglectaque sensuum custodia; nunc à diabolo in

nobis excitantur.

Cauſas quas corpus noſtrum præbet ad carnis vitia, præcidere oportet ieiunijs, cilicijs, vigilijs, caſtigationibus, alijſque medijs aſperioribus; quatenus vnicuique ſua ratio dictat, aut ſuperioris authoritas mandat vel indulget.

Contra cogitationes autem turpes non ſunt media vtiliora, quàm oratio ſancta, meditationes piæ, labores atque negotiorum tractatio, quæ ſtatum tuum deceant. Meditationes autem tuas nolim te inſtituere de ijs rebus, quas pleriquе in ſuis ſpiritualibus libris

bris præſcribunt volentibus hæc vitia ſuperare & excidere: nimirum vt initio conſideres carnalium vitiorum turpitudinem atque libidinem, quæ numquam queat exſatiari. Deinde grandem ignominiam atque pericula quæ cum ijſdem coniuncta ſunt. Tandem amiſſionem famæ, bonorum temporalium, fauoris ac benignitatis: Itemque diuinæ gratiæ in præſenti & beatitudinis æternæ in vita futura. Tametſi enim huiuſmodi meditationes bonæ ſint, non conferunt tamen ad horum vitiorum tentationes ſuperandas. Nam cũ omnium iudicio, opti-

mum ſtatuatur contra hæc vitia remedium, fuga: idcirco fugere oportet quicquid vllam præbet turpibus cogitationibus occaſionem. At in iſtis, quas dixi, meditationibus, vt intellectus ſe fatiget pro his vitijs deteſtandis, tamen cogitationes de iiſdem interea infigit memoriæ; vt vehementer timendum ſit ne labatur in aliquam earumdem delectationem.

Quamobrem inſurgentibus tentationibus horum vitiorũ, aſſume tibi potius meditationes de paſſione ac morte Domini noſtri Ieſu Chriſti. Et ſi tentationes eæ te in his etiam me-

meditationibus, contra voluntatem tuam infestent atque perturbent: aut quomodocumque te contra easdem armaueris; nihilominus semper nouam tibi molestiam, deceptionemque intentent; (quod tibi pariter vt alijs facile poterit euenire) nequaquam tamen pusillanimis eris, aut susceptas tuas bonas meditationes intermittes: neque etiam cum istis te turbantibus cogitationibus vllo modo cõtendas: sed constanter pergas in meditationibus tuis, & volitantes istas cogitationes turpes quasi ad te nihil pertineant, relinquas, atque exsibiles. Hoc enim vnicum,

cum, optimumq́ue remedium eſt, impuras iſtiuſmodi cogitationes ſuperandi, quantumcumque indeſinenter te diuexent ac obruant. Et caue ne vmquam cum illis diſputes an conſenſeris in eas, nec ne: quoniam latet in hac quidam diabolicus dolus, qui ſub hac ſpecie boni cupit te illaqueare & inuoluere. Quod aliàs, vbi fueris quietior, & hæ tentationes te moleſtare ceſſauerint, cognoſcere poteris facilè à patre tuo ſpirituali. Cogitationes tamen iſtiuſmodi tuas non intermittes tuo Confeſſario expreſsè confiteri: nec te eius pudeat. Nam ad hoſtes noſtros ſupe-

ſuperandos valdè neceſſaria nobis eſt humilitas.

Quod attinet ad ſanctam orationem; quæ pariter medium quoddam eſt contra hæc vitia carnalia, & alia; ſcire te oportet, eleuationem mentis in Deum, eſſe vtiliſſimam, ſemperquè faciendam cum propoſito orandi Deum pro victoria contra hos tuos hoſtes. Caueas verò, ne tentationes has, mentis tuæ cogitationibus corã Deo explices, quaſi oſtenſurus ipſi quæ ſit tentationum tuarum malitia & iniuria. Nam ex earum commemoratione, facilis in delectationem de ijſdem lapſus eſt.

Et

Et hæc modo tibi in cautelam ſufficiant.

Cum tentationes carnales iam te deſeruerint, nequaquam in animũ induces tuum, deinceps te ab ijs fore liberum atque ſecurum: ſed continuè tui curam habeas, ne quid eorum, quæ tibi ad eaſdem tentationes occaſionem præbent, in animum tuum admittas: etiamſi tibi fortè videatur cõſultius cum ijſdem mente pugnare, propter alicuius boni operis ac virtutis exercitium. Nam in tali perſuaſione latent doli corruptæ naturæ noſtræ & laquei diaboli ad inuoluendum animum, & pelliciendam

ad

ad aliquam delectationem.

CAPVT XII.

De pugna contra acediam, negligentiam, pigritiam.

DILECTE fili, vt ab hoc pernicioſo vitio tutior eſſe poſſis, omnem tuam induſtriam, diligentiam vireſque impendas, vt bonis inſpirationibus locum apud te prompta voluntate concedas, omnemque terrenam conſolationem, curioſitatem, & ſuperflua negotia, quæ tuo ſtatui non congruunt, declines.

Cumque pro eo qui in hoc

Acediæ vitium lapſus eſt, non inueniatur remedium pręſentius, quàm operari bonum, à quo tamen ipſe, vt piger (qui moleſtiam ac fatigationem potius, quàm fructum laboris conſiderat) omnino abhorreat: Idcirco bonum iſtud ſæpe mente verſabit, ſibiq́ue planè perſuadebit vnicam mentis eleuationem in Deum, vnicamq́uè genuflexionem, propter nomen ipſius factam, maioris valere, quàm cunctos theſauros totius mundi. Fatigationem vero ac moleſtiam, cum labore coniunctam, adeò apud ſeipſum occultabit, vt longè minora, leuioraq́ue appareant,

pareant, quàm reuera fuerint: Vt si tibi quandoque vacandum sit pijs meditationibus vnica hora tota; idq́ue tuæ pigritiæ nimis diuturnum, atque molestum videatur: pio dolo tuo corpori persuadeas, tantùm dimidiatum quadrantem vnius horæ te huic labori velle tribuere, moxq́ue cessare. Quæ mora vbi transierit, iterum corpori tuo persuadeas, vt paulò diutius sustineat, tūc te cessaturum: idq́ue toties repetas, donec hora tota transierit, sicq́ue pigritiam tuam facile excuties.

Si autem in teipso experiaris, corpus tuum laborē huiusmodi

modi ferre non posse; licebit tibi eumdem differre in aliud tempus, donec paulatim assuefeceris corpus, vt maiori alacritate ac feruore deinceps se ad istos pios labores accommodet.

CAPVT XIII.

Quomodo sensualitatem suam homo regere debeat.

DILECTE fili, hoc age quàm attentissimè, vt sensualitas tua, per quam diabolus ingredi solet in te, sit Ianua vera ac patens, per quam ad te veniat Deus tuus. Et quando tibi cum

cum aliqua terrena creatura quidpiam negotij est, noli eidem corde adhærescere, sed leua oculum mentis tuæ ad Deum tuum, qui in creatura illa, tanquam in opere suo, latet absconditus. Deinde excita in te quoque memoriam Dei, & cogita quòd idem ipse Deus, etiam in te sit: atque tunc cum ipso sic loqui incipias. *O clementissime, sempiterneq́ue Deus meus, tu mihi semper præsens ades, & penitius quam ego mihimet ipsi præsens sum: & ego non confundor tam obliuiosus & ingratus tibi esse, vt tui numquam meminerim: neque te, eheu, diligam & colam vt debeo.*

Alias quoque eleua intellectum tuum, & contemplare summam, incomprehensibilemque perfectionem Dei, & lætare in bonis, diuitijs, beatitudine ipsius abundantius, quàm si tua solius essent omnia. Exulta quoque gaudio maiori quod ipse sit Deus incomprehensibilis, cuius Maiestatem peruestigare nequeas, quã si eandem comprehendere, intelligereque posses. Porrò si in creatura aliqua rationali obseruas quandam perfectionem virtutum & dona nonnulla, quæ ipsi à Deo benignè donata sunt: (vt sapientiam, intellectum, pietatem, iustitiam, & simi-

ſimilia:) non conſiderabis ea vt ſunt in homine hoc, ſed reducito ea ad Dominum Deum tuum & dic: *Deus meus, ecce hi ſunt riuuli, qui ex te vero ac viuo, æterno, increato fonte dimanant: hæ ſunt merces inexhauſti maris bonitatis tuæ ineffabilis.*

Si autem te ſentis ob pulchritudinem alicuius creaturæ ad complacentiam allici, protinus cogitationes tuas à terrena pulchritudinis ſpecie eleua ad pulchritudinem cæleſten, in eaque ſola te oblecta & dic: *Deus meus, quando veniet dies, vt in te ſolo queam delectari?*

Aliud remedium pro custodia ab inordinata delectatione in creaturis, sit hoc. Cum te sentis ab re quapiam ad complacentiam, oblectationemque allici, confestim cum intellectu tuo pondera quam dolosè infernalis serpens (qui nil aliud quærit quàm vt animam tuam aut occidat, aut saltem lætaliter vulneret) sub ista oblectatione lateat absconditus. Proinde vbi hoc deprehenderis, audacter dicito: *Maledicte serpens, quam callidè hic lates absconditus, vt me tuo veneno inficias?* Et mox eleua mentem tuam ad Deum, dicens: *Benedicta sit bonitas*

Dei

Dei mei in æternum, quia mihi hoſtem hic latentem, animæque meæ doloſè inſidiantem, tam benigne detexit.

In rebus verò quæ ſenſualitati tuæ aduerſantur, doloremque afferunt, ita te ferè exercitabis. Vbi eidem tuæ ſenſualitati durum quid perferendum occurrit (vt æſtus, fames, ægritudo; plagæ & ſimilia;) eleua mentem tuam ad voluntatem illam æternam, cui ab æterno ita placuit, & à qua tunc quoque decretum fuit, vt tu hanc aut illam calamitatem, hoc tempore & tanto cum dolore patereris, ſicut nunc pateris. Idcirco ex cordis tui iu-

cunditate apud teipſum hæc dicito. *O ſempiterne, dilectiſsimeq́ue Domine Deus meus, iam tua in me impletur voluntas, qua tibi ab æterno placuit, vt hoc eodem tempore, & tali modo, menſura, numero mihi euenirent, quæ nunc ſuſtineo: atq; id totum propter honorem ac gloriam tuam, & animæ meæ ſalutem. Scio enim quod numquam ea mihi euenire permiſiſſes; niſi ad gloriam tuæ maieſtatis illuſtrandã, & meam ſalutem plurimum conferrent.*

Similes quoque cogitationes tibi facies cælo turbido, pluuio, niueo, & in quibuſcunque alijs triſtibus euentis, quæ ab hominibus impediri non poſſunt.

ſunt. Si quid verò legis quod te delectat, itidẽ cogitationes tuas conuertas ad Dominum Deum tuũ, in eoq́; ſolo te oblectes. Nimirũ firmiter apud te ſtatuas, ipſum ſub ijſdẽ verbis, quæ legis ſeſe occultare, tibiq́; ſuauiter per ea loqui. Similiter quoties in animo tuo, cogitatus alicuius complacentiæ ac delectationis, ex quacumque re vel actione bona excitatur; protinus conuerte mentem in Deum, ipſumq́ue ſumma cum humilitate ac reuerentia adora: illudq́; bonum ab ipſo ſolo profectum agnoſcens, toto corde ei pro eodem gratias agas.

CAPVT XIV.

De ordine pugnandi cum hoſtibus noſtris.

IN pugna ſpirituali contra inordinatos affectus, & quaſlibet aduerſitates, huiuſmodi ferè ordo ſeruabitur. Primum ingredere cogitationibus tuis in archiuum animæ tuæ, & diligenter diſpice, quinam affectus in ea præcipuè dominetur, & à quibus cogitationibus & motibus frequentius tentetur ac moleſtetur. Dein vertas te contra illum hoſtem, qui tibi plus moleſtiarum

lestiarum & periculorum affert, atque iam iam in te manus suas mittit, vt obruat & perdat, eique viriliter te oppone. Veruntamen tempore quieto, cùm à nullo hostium tentaris & affligeris, tu ipse prouoca ad certamen hostes tuos; potissimum illos qui tibi præ cæteris molesti sunt, frequentiusque te decipiunt atque turpius coram Deo confundunt.

CAPVT XV.

Quid faciendum illi qui ab hostibus deuictus, grauiterqúe est læsus.

SI te contingat ex imbecillitate, alijſque defectibus, adeoq́ue & nequitia, voluntateq́ue mala, in aliquod vitium incidere; protinus conuerte mentem tuam ad Deum: & primum quidem tuam ipſius vilitatem ad animum reuoca, teq́ue ipſum odio habeas. Deinde te recollige, & denuò ad Deum conuerſus, ardenti corde confitearis & dic: *Domine Deus*

Deus meus, ecce geßi me qualis ſum. Quid enim à me aliud expectandum, quam ſordes, lapſus, atque peccata? Doleo, Deus meus ex toto corde meo. Eheu fateor, quod multò deteriora perpetraſſem, grauiuſquè lapſus fuiſſem; niſi me manus tuæ immenſæ bonitatis ſingulariter cuſtodiuiſſent: pro quo etiam tibi merito gratias ago, habeoq; quam maximas. Tu Domine Deus meus age mecum ſecundum diuitias miſerationum tuarum, ne permittas me extra gratiam tuam viuere, aut ſanctiſſimam tuam Maieſtatem deinceps offendere.

Hæc vbi corde ſyncero effudiſti coram Deo, noli ſollicitè cogi-

cogitare an tibi Deus peccatum iſtud dimiſerit, nec ne: quia hæc curioſitas ſapit fœtidam animi ſuperbiam, & grauem diaboli laqueum; reddit etiam te inquietum, & tempus ſine fructu conſumit. Ergò purè teipſum proijce in paterna brachia clementiſſimi Domini Dei tui: & reſume exercitationes pugnæ tuæ, ac ſi nũquam lapſus fuiſſes. Et licet vno die ſæpius labaris, ſeu ab hoſtibus tuis plura vulnera accipias: nullatenus tamen deſperabis aut puſillanimis eris, aut tibi metues: ſed toties repete conſueta pugnæ tuæ exercitia ſicut feciſti in principio, primò, ſecun-

ſecundò, tertiò, quartò, & quoties opus fuerit.

Hoc genus exercitationis vehementer diſplicet diabolo, quod ſciat illud magnopere placere Deo: & ob id grauiter machinatur, vt nos ad illud frequentandum tepidos reddat. Tu verò contra, hoc maiorem tibi vim facies ad illud frequentandum, quo videtur eſſe durius atque moleſtius. Ideoq́ue nec tædebit te illud in quolibet lapſu, & amiſſa contra hoſtem victoria, aliquoties repetere. Et licet poſt lapſum primum, vel alterum ac tertium in te ſentias grauem turbationem, confuſionem, diffi-

diffidentiam; tamen contende ante omnia, vt interiorem animæ quietem recuperes, teq́ue ſolum ad Dominum Deum tuum conuertas. Nam turbatio animi, ex admiſſo peccato proueniens, non eſt indicium offenſi à te Domini Dei tui, ſed damnorum variorum, quæ tu tibi metuis.

Iſtam autem animi tui quietem ſic ferè comparare poteris. Facta ad Deum conuerſione & deprecatione peccati; deinceps obliuiſcere peccati tui penitus: & ſolum contemplare ineffabilem Dei tui dilectionem, qua deſideret ſummopere, vt te ſibi vniat & æternæ beati-

beatitudinis participem reddat. Hac autem contemplatione finita, & corde tuo in pia tranquillitate constituto, iterum verte cogitationes mentis tuæ ad lapsum tuum, & facito quod in huius capitis initio docui: temporéque confessionis peccatorum (quæ sæpius facienda est) reuolue omnes lapsus atque defectus tuos, eosq; detege ac confitere simpliciter tuo Confessario.

CA-

CAPVT XVI.

Quod ſpiritualis homo ſemper debeat habere cor quietum ac lætum in Domino.

DILECTE fili, vt cor tuum in ſpirituali hac pugna, ab omni anguſtia ac perturbatione quietum ſeruare poſſis; diligenter teipſum obſerua, & fidelem tibi conſtituas ſpeculatorem: qui cùm aliquid quòd te poſſit turbare, moleſtaréque perſpexerit: confeſtim ſigno dato te præmoneat, vt ad defenſionem tempeſtiuè te armare valeas.

Etſi

Etſi contingat (vt ſolet nimis ſæpe) te ex euentu improuiſo grauiter turbari, protinus omnibus negotijs alijs ſepoſitis, contende vt denuò quietum ac lætum cor tibi concilies. Quo accepto, rectius cætera præſtare poteris: quia animo turbato ac inquieto nihil efficies: & diabolus occaſionem inde ſumit te grauius tentandi. Quoniam ipſe huiuſmodi ſanctam animæ quietem ſeu pacem vehementer metuit, tanquam tabernaculum Dei, in quo ipſe multa mira operatur. Propterea quoque peſtifera ſua aſtutia non omittit nos etiam ſub ſpecie boni decipere.

re. Quoniam ſæpè in nobis excitat affectus ac deſideria bona: ſed oportet eos, ne decipiaris, ex fructibus eorum diligenter dijudicare. Nam cor inquietum reddent.

Quare cum ſpeculator tuus tibi dat ſignum, adeſſe quendam affectum bonum, qui cor tuum cupiat inhabitare; caue vt intromittas eum prius, quã voluntatem tuam ab eius deſiderio totam expoliaueris: eumque Deo ſupplici oratione obtuleris, ſimulque coram ipſo tuam ignorantiam ac cæcitatem humillimè confitearis, & attentiſſimè ipſum inuoces ac ores, vt lumen gra-

tiæ

tiæ ſuæ tibi benignè impertiat, ad cognoſcendum & dijudicandum an affectus hic bonus à glorioſiſſima ſua Maieſtate, an à re aliqua terrena proueniat.

Et ſemper eſto memor ſubiugationis, mortificationiſque tuæ propriæ naturæ, priuſquã vllum bonum affectum in te admittas, etiam à Deo immiſſum. Quia gratiora ei ſunt opera, quæ ex voluntate tua piè mortificata proueniunt, quàm quæ ex deſiderijs tuæ viuidæ Naturæ feceris. Et ſæpe plus placet Deo tuæ voluntatis mortificatio, quam ipſum opus bonum.

Sic

Sic expellendo vanos, prauosque affectus tuos nec bonos admittendo in animum tuum (quod etiam custodire debes) donec natura tua propria, cum omnibus suis affectibus ac desiderijs suppressa ac mortificata sit, semper quietus eris, & castrum cordis tui tutum ab hostibus conseruabis, à crebrioribus reprehensionibus, & afflictionibus interioribus tuijpsius. Istæ enim non semper à Deo, sed & à diabolo quandoque suggeruntur. Ex fructibus autem eorum cognosces vnde potissimum oriantur. Nam si eæ reprehensiones te humilem atque quietum custo-

custodiunt, diligentioremque in bonis operibus reddunt, piamque in Deum confidentiam non auferunt; tunc eas suscipe tamquam à Deo inspiratas, qui sic ad ianuam cordis tui interius pulsat, vt teipsum discas cognoscere. Si autem te inquietum, pusillanimem, ad opera bona pigrum, & erga Deum diffidentem reddunt; idque eo præcipuè tempore, quo easdem interiores reprehensiones, afflictionesque in te sentis, pro certo habeas non à Deo, sed à diabolo eas tibi suggestas esse. Huiusmodi ergo ne admittas in animum tuum, sed in tuis consuetis pijs exer-

citationibus hilariter persist[...] quasi nihil istarum suggesti[...]num in te senseris.

CAPVT XVII.

Quod diabolus hominem sæpe p[...] pia proposita decipiat, & à pr[...]fectu virtutum impediat.

PRÆTER hactenus detect[...] diaboli dolos, etiam aliu[...] hic detegendus est: nimiru[...] pium propositum desideriun[...]que pugnandi contra præte[...]rita peccata grauiora. Id enim propterea homini suggeri[...], vt dum in his animum suum occupat, suorum quotidianorum

norum peccatorum quibus tamen vehementer obnoxius eſt, obliuiſcatur, nullamque contra ea pugnam ſuſcipiat. Qui autem ſuæ ſalutis curam habere voluerit, debet præcipuè cum vitijs proximis certamen ſubire, eaque vincere & à ſe procul fugare. Quod quia ſæpe negligimus, fit vt in multa mala prolabamur: velut qui noua ſemper accipiunt vulnera, & nullam quærunt medicinam. Nam huiuſmodi propoſita pro factis reputantes in propriam complacentiam & latentem ſuperbiam incidimus.

Vnde cum ne verbum quidem

dem durum, nedum verbera, placido animo ſuſcipere, perferreq́ue valeamus, ſublimibus contemplationibus vacamus, in ijsq́ue proponimus, etiam purgatorij pœnas, purè propter amorem Dei patienter ſuſtinere. Cumq́ue ipſorum voluntas inferior ſiue ſenſualitas, nihil quod moleſtum ſit doloremq́ue afferat, in ſe ſentiat: tantumq́ue ad futuras calamitates reſpiciat, profectò valde ineptè ac temerè ſibi imaginantur, ſe ex eorum eſſe numero, qui ſummè patientes ſint, & ipſo facto multa grauia ſuſtinere pro Deo valeant.

Vt ergo, dilecte fili, dolum hunc

hunc effugias, propone tibi, non ſolùm animo, ſed & ipſo facto pugnare cum proximis hoſtibus tuis, qui & moleſti tibi valde ſunt, & ipſo opere aduerſantur. Inde facile cognoſces, an illa propoſita tua vera an falſa, firma an debilia ſint. Nec poſſum tibi vllo modo ſuadere, vt pugnare contendas contra hoſtes, qui te non infeſtant; niſi certò deprehendas, eos te breui inuaſuros. Sic enim tibi licet contra eos pugnare priuſquam in te veniant, vt deinde in ipſo conflictu te ſentias fortiorem. Nolim tamen tibi vt perſuadeas, te per pugnam antecedentem,

hoſtes tuos iam ſuperaſſe; niſi multo iam tempore in virtutũ ſtudijs exercitatus ſis. Nam in hoc caſu, permiſſum eſt ſuſcipere propoſita pugnandi contra peccata præterita grauiora, etiamſi leuiora nonnulla delicta, ex ſingulari Dei prouidentia ſuperare non poſſimus, vt in humili agnitione propriæ imbecillitatis permaneamus.

Sed qui negligentes ſunt in ſuperandis leuioribus delictis, putantque ſe grauioribus facile poſſe reſiſtere; inſigniter vani ſunt ac præſumptuoſi, incidúntque in laqueos diaboli.

CAPVT XVIII.

Quibus dolis diabolus nos à virtutũ ſtudijs abducere moliatur.

VTitur porrò diabolus alio quodam aſtu, vt nos in via virtutum ambulantes, abducat in deuia: Id eſt, à virtute in vitium. Incidit quidam in morbum aliquem, quem patienter ferre deſiderat; diabolus (ne ſi ita perſeueret, virtutem patientiæ conſequatur) ſuggerit ei motus ac deſideria huius vel illius boni operis faciendi, ſi ſanitati reſtitueretur: quodque Deo rectius, ac di-

dignius ſeruire: ſibi, ſuiſque, & pauperibus plura officia, beneficiaq́ue pręſtare poſſit ſanus, quam infirmus. Et hæc deſideria in tali infirmo paulatim magis magiſque accendit, donec eum pertæſum & impatientem reddat infirmitatis ſuæ, quòd per eam ab iſtis bonis faciendis impediatur. Atque hoc dolo eum, qui ad virtutem patientiæ ſeſe exercebat, in impatientiæ vitium nequiter præcipitat. Non ſub ratione vitij, ſed impedimenti quo retardatur ab executione bonorum operum in quæ inordinate fertur.

Neque hoc ſatis: ſed pergit, & ci-

& eidem infirmo ſuggeſta deſideria de bonis operibus, quæ ſanus facere poſſet, rurſum dolosè eximit, ipſo etiam non aduertente: ſolumque in eo deſiderium ſanitatis recuperandæ relinquit: aut ſi eam non propediem obtineat, in grauem triſtitiam, & ipſiſſimam labatur impatientiam.

Contra hunc ergo nefarij hoſtis dolum, deceptionemque, remedium optimum eſt, vt in infirmitate, aut alia quacumque aduerſitate conſtitutus, ſedulò caueas, ne motum, deſideriumque in animum admittas vllum, quod non poſſis quam primum implere: alioqui

qui reddet te ſolicitum ac inquietum.

Et attende diligenter, ſæpe eum qui labitur in impatientiam, non putare id ei accidere ex ſua quam patitur aduerſitate, ſed ex impeditione ab operum bonorum exercitio, quæ ex ea oritur. Proindeque impatientiæ ſuæ cauſam non refert in ipſam infirmitatem vel aduerſitatem, ſed partim in ſeipſum, quòd eam commeruerit, & quaſi accerſiuerit: partim in eos quibus moleſtus eſſe debet etiam inuitus: partim denique in omiſſionem ſpiritualium exercitiorum.

Ita

Ita ambitiosus qui dignitates, aut officia quæ ambit asse-qui non valet dicit se non sui causa conqueri & dolere, sed ob necessitatem suorum cognatorum, quos iuuare debeat vel similia. Quòd verò hi se decipiant manifestum est ex eo, quod non ita turbantur, cum alijs medijs & personis eidem contingunt effectus, qui eis molestiam afferre videbantur & sub quibus suum vitium occultabant.

Verbi gratia. Dicis infirmitatem tuam te non reddere impatientem, quod molesta sit tibi: sed quòd grauentur qui in ea tibi ministrant. At si con-

contingeret eaſdem perſonas tibi miniſtrantes, etiam alijs infirmis miniſtrando grauari, parùm te afficeret. Vnde apertè deprehendis, non illorum moleſtationẽ, ſed tuam ipſius cupiditatem eſſe cauſam impatientiæ tuæ. In hunc modum etiam poteris dolos in alijs rebus ac negotijs tuis latentes facilè deprehendere.

Quamobrem te hortor vt cum tuam crucem patienter tollere poſſis, nullatenus ab ea liberari deſideres: quoniam ex iſto tuo deſiderio, duo tibi grandia mala eueniunt. Alterum quòd auferat à te virtutem patientię, aut ſaltem viam ſternat

ſternat ad impatientiam. Alterum quod priuet te merito apud Deum, qui breuiſſimi temporis patientiam, cum propriæ tuæ voluntatis in ipſius diuinam voluntatem reſignatione cõiunctam, in opus perfectæ patientiæ reputat.

In his ergo & alijs operibus, negotijſq́ue tuis omnibus, hãc tibi regulã ſerua: vt cor tuum à deſiderijs omnibus ſubtrahas atque expurges, nihilq́ue aliud petas, quàm quod diuinæ voluntati placeat, idq́ue cum humilitate atque ſimplicitate. Quo facto in nulla deinceps aduerſitate facilè turbaberis: quòd nulla tibi acci-

dere possit absque beneplacito diuinæ Maiestatis. Atque hæc faciens, numquam à via perfectionis aberrabis. Quando autem pro aduersitate quam sustines pellenda, medijs quibusdam vti necesse est; solicitè te obserua, ne affectus cordis tui ijsdem adhæreſcat. Neue ijsdem vtaris vt ab aduersitate libereris: sed quia Deo sic placeat, vt his medijs vtaris. Atque tunc non turbaberis, etiamsi illa tibi non conducant ad liberationem ab aduersitate.

Ca-

CAPVT XIX.

Quomodo aduersarius noster insidiosè moliatur, vt virtutes nostræ acquisitæ, nobis occasio sint ad ruinam.

CAllidus ac pestifer ille serpens non intermittit nos etiam tentare per virtutes nostras acquisitas, vt fiant nobis occasio ad ruinam. Itaque molitur omnia, vt nos ad complacentiam & oblectationem in ijsdem inducat. Indeque in nobismetipsis elati, in graue crimen superbiæ prolabamur.

Vt ſis vero ab hoc periculoſo lapſu tutior, perſiſte ſemper in aperto campo, & perſeuerà in vera, humili atque ſecurà meditatione vilitatis tuæ; conſiderans quòd ex te ipſo plane nihil ſis, nihil ſçias, nihil poſſis: nec quicquam aliud in te ipſo habeas quàm æternam damnationem.

Curabis quoque ſedulo, vt cogitationes tuas omnes quæ te à tui ipſius agnitione abſtrahunt, longe à te repellas. Cum enim iſtæ à manifeſtis tuis hoſtibus ſuggerantur; perſuadeas tibi certò, niſi eas animo excluſeris aut te prorſus enecabunt, aut graue ſaltem vulnus ani-

mæ

mæ tuæ infligent.

Quod vt verum esse intelligas, hanc tibi trado regulam. Contemplaturus vilitatem tuam, non vertes cogitatum tuum ad dona ac beneficia, quę in te sunt; quod ea non sint tua sed Dei: sed ad id quod tuum est, & tunc rectè iudicabis, quantus vel potius quam vilis sis. Sic autem id efficies. Cogita tempus quod te antecessit, & continuò deprehendes te ab æterno nihil prorsus fuisse: nihilque etiam te fecisse neque facere potuisse, vt vitam aut quamcumque rem aliam consequereris. Si deinde cogitas tempus, quo aliquid esse cœpisti,

ſti, intelliges pariter te hoc ex Dei ſolius pura dilectione, benignitateque accepiſſe: quia ipſe & creauit te & vitam tibi dedit, quam & ipſe ſolus in te conſeruat: & cuncta quæ habes, ſcis ac poſſides. Itaque ne minimam quidem occaſionem in teipſo inuenies, vnde putes te aliquid eſſe, aut pro aliquo præ cæteris habendum.

Iam quod attinet ad ſtatum tuum gratiæ & virtutes ad bene operandum tibi datas: ſi natura tua omni diuino auxilio priuetur nūquid quidquam boni per ſe operari poterit? Si præterea verteris cogitatum tuum

tium ad multa tua opera mala & peccata, atque ad alia peiora quæ indubiè perpetrasses, nisi Dominus Deus noster dextera suæ diuinæ gratiæ te custodiuisset, impediuisset, abstraxisset, cognosces facile, impietatem tuam; tum propter longitudinem temporis, quo eidem immersus fuisti, tum ob multitudinem iniquorum factorum, prauarumque affectionum tuarum; tam grandem esse, vt neque numerari, neque verbis exprimi possit: & ita quasi alter Lucifer infernalis iam sis, aut certè fieri potueris. Quamobrem nisi velis esse fur aut sacrilegus, qui

Domino Deo ſua bona furetur, ſibiq́ue attribuat; ſed cupis omninò eſſe ac haberi is, qui reuera in te ipſo es; iure debes teipſum de die in diem ac ſemper deteriorem æſtimare.

Attende tamen diligenter, hanc agnitionem, confeſſionemq́ue tuæ propriæ vilitatis coniunctam eſſe debere cum iuſtitia: alioqui tibi plus noceret, quàm prodeſſet. Nam ſi in tali agnitione tui-ipſius ſuperaueris aliquem, qui ob ſuam cæcitatem ſe putet aliquid eſſe, ac pro tali ab alijs haberi cupiat: indeq́ue velis vt homines te habeant pro aliquo, quē tu primum perdidiſti, & longè dete-

deterior es illo. Propterea vt agnitio vilitatis, malitiæque tuæ vera ſit, teque Deo acceptabilem reddat, non ſolùm tu teipſum vilem ac impium agnoſces, ſed & talem te geres atque tractabis: & ab alijs pro tali haberi, tractarique deſiderabis.

Et ſi quandoque contingat, vt propter aliquod bonum opus, quod Dominus Deus per te dignatus eſt operari, bonus habearis, ameris, lauderis; cautus eſto, nec te patiaris à prædicta agnitione veriſſimæ vilitatis tuæ vllatenus abduci: ſed conuertas te in corde tuo ad Dominum Deum, & dic:

Domine Deus meus, ne permittas, vt in mentem mihi veniat, furari tuam diuinam bonitatem. Deinde vertas te ad illum qui te laudauit, & dic intra teipſum. *Quid iſte me bonum æſtimat, cum reuera nemo bonus ſit, niſi ſolus Deus meus:* Hæc ſi feceris, verè Deo reddis quod ipſius eſt, & te ad maiorem gratiam accipiendam diſponis.

CA-

CAPVT XX.

Vt in pugna ſpirituali nunquam nobis blandiamur de hoſtibus deuictis: ſed ſolitas noſtras exercitationes ſubinde iteremus, velut adhuc eſſemus tyrones in hac ſpirituali palæſtra.

DIlecte fili, præter vniuerſa hactenus à me tibi dicta, vnius adhuc te admonere debeo: nempe ne tibi perſuadeas vmquam, te paſſionum tuarum aliquam penitus ſuperaſſe; quod longo fortaſſe tempore, nullum illius motum in te ſenſeris. Sed ſubinde re-

noua tuas ſolitas exercitationes ſpirituales tanquam tyro, ſeu paruulus modò natus ad pugnam, qui in ea ſe ante hac numquam exercuit.

Quod quidem tunc maximè faciendum eſt, quando perfectionem eam, ad quam nos Deus vocauit, ſectari volumus. Quoniam tam copioſa ac ſublimis ea eſt, vt numquam dicere poſſimus, quòd vel prima ſaltem initia ad eandem in nobis poſuerimus, præterquam quod nonnumquam vitium, ex deceptione latentis ſuperbiæ nobis virtus eſſe videatur.

CA-

CAPVT XXI.

De Sancta Oratione.

DIlecte fili, hactenus, iuuante Deo audiuimus ac didicimus de diffidentia suiipsius, de confidentia in Deo, & de exercitatione: quæ media tria, nobis necessaria sunt ad consequendam victoriam aduersus passiones ac motus inordinatos sensualitatis nostræ. Sequitur nunc quartum medium eò necessarium, sancta oratio: quæ inter cætera optimum ac efficacissimum est, ad obtinēdum à benigna, largaq;

manu Dei quodcũque bonum. Vt autem oratio tua grata & efficax ſit: has ferè conditiones ſeu proprietates habebit ſibi iunctas.

Prima vt in corde tuo ſemper ardeat ſingulare deſiderium, Domino Deo tuo ita ſeruiendi vt ipſi quàm maximè placuerit.

Secunda, vt ſit in te vera ac conſtans fides, Dominum Deum daturum omnia, quæ ad ipſius cultum, & tuam ſalutem tibi ſint neceſſaria.

Tertia, vt ad S. orationem non alio propoſito accedas, quàm vt Dei, non tua voluntas impleatur; idq́ue tam in pe-

tendo,

tendo, quàm in impetrando. Videlicet ne te ad orandum quidquam aliud moueat, quàm quòd Deus velit vt ores: neúe ob aliam causam cupias exaudiri, quàm quòd ita placitum sit apud Deum. Breuiter: totú tuum propositum erit, vt petas voluntatem tuam conformari cum voluntate Dei: & nequaquam tentes voluntatem Dei flectere secundum voluntatem tuam.

Quarta, vt oratio tua semper iuncta sit cum cæteris supradictis spiritualibus exercitijs, ita vt nullum sine altero suscipias. Tametsi enim diu, multumque Deum pro consequenda

quenda aliqua virtute ores, & nullam exercitationem pro eadem comparanda adhibeas; nihil aliud agis quàm quod Deum tentas, & nihil impetras. Poſtquam autem oraueris ad Deum, mox excita in te ſpem viuam atque conſtantem in ipſum, quod ex ineffabili dilectione ſua tibi petitam gratiam ſeu donum, aut aliud eò præſtantius, vel vtrumque ſimul daturus ſit. Et quãquam tam diu fortaſſe differat dare, vt putes te nihil impetraturum: tamen hanc ſpem conſtanter in te retine: nec vmquam orationem, aut exercitationem, aut fiduciam tuam pro-

propterea intermitte.

Quinetiam si tibi videatur, quòd Deus te ab oratione repellat: nihilominus te ipsum magis magisque ante conspectum eius humilia: simulque fidem ac spem in ipsum in te adauge & conforta. Nam quo frequentius, etiam in vehementi huiusmodi repulsa, ac manifesta quasi reprobatione orationis tuæ, restiteris, spemque constantem conceperis; hoc quoq; gratius obsequium præstabis Deo. Sed & semper gratias ages Deo, atque non minus sapientem, prudentem, benignum, amantemque tui ipsum iudicabis, quando te ab

ipso

ipſo non exauditum arbitraris, atque cùm obtines quod petiſti. Itaque ſemper eſto conſtanti animo ac læto quodcumque tibi eueniat bonũ aut malum: humiliterqúe te infallibili ſapientiæ, prudentiæ, prouidentiæqúe diuinæ ſubmitte.

CAPVT XXII.

Quid oratio interior, quæ & contemplatio, ſit: & quis eius vſus.

ORatio interior, ſeu mentalis, nihil aliud eſt, quam eleuatio mentis in Deum actualem vel virtualem includens alicuius rei petitionem.

Vir-

Virtualis petitio dicitur quando aliquis mẽtem ſuam eleuat in Deum pro impetrãda ipſius gratia: ſuamque ipſi neceſsitatem, abſq; vllo diſcurſu ac conſideratione aliarum rerũ, ſimpliciter, breuiterque explicat. Vt cum mentem meam eleuo in Deum, & corã ipſo agnoſco, confiteorque meam ad faciendum bonum, & me à malo cuſtodiendum imbecillitatem. Huiuſmodi oratio propriè rectèque dicitur virtualis: quia dum mentem meam, ſic breuiter aperio coram Deo, ipſe ſatis bene nouit quid mihi deſit, & quoniam opus habeam auxilio.

Eſt

Eſt autem & aliud genus orationis interioris virtualis, quod conſiſtit in ſimplici intuitu ſeu contemplatione diuinæ mentis. Et fit quando tacitè deſideramus, Deumque velut monemus vt largiatur quod antea petiuimus. Hunc orandi modum fili, diligenter addiſcas frequentique exercitatione tibi familiarem reddas. Etenim ipſa te docebit experientia, quam optima is ſit armatura contra quaſcumq; aduerſitates atque pericula. Vnde nihil vtilius, quam hunc orandi modum ſemper in promptu habere; vt eum quoties opus ſit adhibere poſſis.

Actualis autem oratio interior est, quando homo verbis in mente expressis, gratiam à Deo petit. Vt qui intra se absque verbis exterioribus, ad Deum sic orat: *Domine Deus meus, da obsecro mihi gratiam hanc, aut illam, propter honorem sanctissimi nominis tui.* vel: *O Deus meus, credo firmiter, summæ Maiestati tuæ sic placere, vt hanc abs te gratiam petam. O Deus meus impleas in me voluntatem tuam.*

In huiusmodi oratione hostem tuum, vel peccata tua, quæ te infestant & affligunt, pariterque imbecillitatem ad ijsdem resistendum, coram

Deo

Deo sistas, & dicas: *O Domine, aspice me creaturam manuum tuarum; quam roseo sanguine tuo redemisti: attende hostem meum pariter & tuum, qui furit ac sæuit vt me discerpat, absorbeatqúe. O Deus meus ad te confugio, in te solo spero. Respice imbecillitatem, impotentiam, imperfectionem meam: & è contrario grandem vim, robur atque potentiam hostis mei qui molitur me suæ tyrannidi subijcere, si tua potenti defensione destituar.*

CA-

CAPVT XXIII.

Quatenus homo orationi interiori contemplationem adiungere possit.

SI quandoq; certum tempus, vt horam vnam & amplius mentaliter orare volueris: iunges orationi huic meditationes de vita & morte Christi, Domini nostri: ita vt opera Christi semper accommodes ad virtutem quam petis, simulque de ijsdem mediteris. Verbi gratia. Desideras acquirere virtutem patientiæ: assume ergo meditandum aliquod

aliquod myſterium crucifixionis Chriſti Domini noſtri. Scilicet quàm atrociter ſpoliatus ſit veſtibus ſuis; quàm truculenter veſtes, ſacris eius vulneribus adhæreſcentes, detraxerint: quantis cum ſubſannationibus ac diris ſpineam coronã ſacro capiti eius iterum, iterumq́ue ac ſæpius extractã, denuo impreſſerint, vel quomodo ipſe innocentiſſimus Dominus Deus duro crucis ligno affixus & cum ineffabili vulnerum ſuorum, totiuſq́ue ſacri corporis eius dolore in altum leuatus ſit. Vel his ſimiles meditationes aſſume. Quibus applica ſenſualitatem tuam vt pœ-

pœnam, quam Chriſtus iſta patiens, in omnibus membris ſacri corporis ſui ſuſtinuit; etiam ipſa in ſe ſentiat.

Deinde excita & eleua cor tuum ad ſacram animā Chriſti & quantū potes meditare ſummam patientiam ac manſuetudinem, quibus acerbiſſimos iſtos, alioſque complures cruciatus, placidiſſimè tolerauit. Quodque idem Dominus Ieſus pro honore cœleſtis Patris ſui, proque ſalute noſtra paratus ſemper fuerit ſeque obtulerit ad multò plura, grauioraq; ſuſtinenda.

Poſtea aſpice eum oculis mentis ſic in cruce pēdentem,

martyrioq́ue affectum, eiq́ue asta & meditare, quàm feruido desiderio pro te pati voluerit, vt eius exemplo & tu aduersitates tuas, propter honorem ipsius patienter sustineres. Et sicut ipse vertit se ad suum cælestem Patrem pro te orando: ita & tu petas tibi gratiam concedi vt crucem, quam nunc sustines, omniaq́ue incommoda alia, æquanimiter sufferre, superareq́ue valeas.

Denique compelle voluntatem tuam, vt in hoc consentiat eamq́ue sæpius alloquere, vt crucem istam placidè in se suscipiat, & constanter perferat.

rat. Mox mentem tuam, verte ad Deum Patrem tuum cæleſtem, ab eoq́ue humili prece efflagita virtutem patientiæ, vt ſuperare poſsis: pariterq́ue toto corde ora, vt orationem dilecti filij ſui quam indeſinenter exaudire digne-tur.

CAPVT XXIV.

De quodam alio modo orandi per meditationes.

EST præterea modus quidam alius ſimul & orandi & meditandi. Videlicet, vbi iam interius magna attẽtione,

ac indefeſſo ſtudio acerbiſſimam paſſionem, omnemque miſeriam quam dilectiſsimus Dominus noſter Chriſtus Ieſus pro nobis ſuſtinuit, meditatus es; accommoda ſenſualitatem tuam vt ſimiles dolores quatenus poteſt fieri, in ſe ſentiat: moxque tuis cogitationibus penetra ac perſcrutare, quàm promptiſsima voluntate Chriſtus Dominus noſter iſta ſuſtinuerit. Et poſt meditationem maximi doloris, ſummæque ac perfectæ patientiæ eius, verte mentem tuam ad alias duas meditationes. Nimirum primò meditare de theſauro meritorum Chriſti. Secun-

dò de ſummo beneplacito cæleſtis Patris, quod habuit in perfectiſsima obedientia dilectiſsimi filij ſui.

His pijs meditationibus vbi mentem impleueris proferas eas, & ante conſpectum Domini tui ſiſtas, perque earum rerum virtutem pete ab ipſo gratiam aliquam, qua pręcipuè indiges. Et hanc petitionem non ſolùm in meditatione cuiuſlibet myſterij paſsionis Chriſti, ſed & cuiuſlibet actus interioris vel exterioris, quem Chriſtus in tali myſterio exercuit, facere poteris.

CAPVT XXV.

De modo orandi per intercessionem B. Mariæ Virginis.

PRæter iam dictos orandi & meditandi modos, adhuc alius occurrit: Videlicet de gloriosissima superbenedicta virgine matre Christi Domini nostri Maria: quod hac ratione commodè facere poteris. Primum namque verte mentem tuam ad Deum Patrem: deinde ad vnigenitum ac dilectissimum filium eius Christum Dominum nostrum: Postremò eandem superbenedi-ctam

ctam matrem, sanctissimam virginem Mariam.

In meditatione erga cæleste̅ Patrem, duo siste ante ipsius conspectum: nempe summum ipsius beneplacitum, quòd habuit apud se ab æterno de super benedicta Virgine Matre Maria, priusquam nasceretur: deinde admiranda opera quæ idem ostendit cùm eadem sanctissima Virgo in mundum nasceretur.

Quantum ad primum eleua & exalta cogitationes tuas vltra omne tempus præteritū, supraq́; omnem creaturam, & penetra vsque ad æternitatem diuinæ mentis: atque sic meditare,

ditare, quàm celebre gaudium, quàm ſanctas delicias diuina Maieſtas apud ſe habuerit ſuper hac beatiſsima Virgine Maria, eiuſque pulchritudine longè deſideratiſsima. Cumq; Dominum *D*eum in tãto gaudio & iubilo inueniſti, confeſtim ſumma ſpe atque fiducia eum ora, vt propter illud ſublime gaudium, tibi gratiam & robur ſpiritus, ad ſuperandos hoſtes tuos (præſertim illud vitium quod te tunc grauius tentat atque moleſtat) benignè largiatur.

Deinde progrediaris meditari præclaras virtutes ac dona eiuſdem glorioſiſſimæ Virginis

nis Matris Mariæ, & nunc simul omnes, nunc verò singulas siste ante conspectum cælestis Patris: atque ora similiter vt per immensam bonitatem suam, & propter istas sanctissimæ Virginis virtutes, tibi clementer conferat quod petis.

Postea verte cogitatũ tuum ad Filium Dei, Dominum nostrum Iesum Christũ: eumqúe admoneas castissimi Virginalis vteri, qui nouem mensibus ipsum gestauit; itemqúe reuerentiæ singularis, qua ipsum sanctissima Mater Virgo cum primum natus esset in mũdum, prosequebatur atque colebat.

Quo-

Quoniam tunc ſtatim credidit, ac coluit ipſum vt verum hominem, & Deum verum: vt filium ſuum, & creatoré ſuum, Admone eum quoque oculorum magnæ cõpaſsionis, quibus ſummam eius paupertatem intuita eſt. Sacrorũ etiam brachiorum in quibus ipſe Dei filius frequenter recubuit: iſtorum ſuauium oſculorum, quæ ipſa ei dedit: Lactis, quo ipſum nutriuit: Laborum difficilium, plurimarum moleſtiarum atque dolorum, quæ in vita eius pariter & morte, propter ipſum ſuſtinuit. Propter hæc & ſimilia pijſsimæ Virginis matris obſequia, nonnullam

nullam dilectissimo eius filio vim afferes vt te orantem exaudiat.

Tandem te quoque vertas ad ipsammet gloriosissimam Virginem matrem Dei Mariam: eamqúe similiter admone; quomodo ipsa sola inter omnes virgines & mulieres, ab æterna sapientia immensaqúe bonitate Dei, in matrem gratiæ & commiserationis, in adiutricem, mediatricem aduocatam omnium hominum apud Deum præelecta sit; quodqúe post Deum, eiusqúe dilectissimum filium, apud neminem alium quàm apud ipsam meliora, certioraqúe præsidia atque solatia

ſolatia ſalutis inuenire ac conſequi poſſimus. Admone ipſam quoque quam verè ac rectè de ipſa ſcribatur ac decantetur: quod nullus eam recta fide inuocauerit, cui non benignè reſponderit, ſuaqúe fideliſſima interceſſione auxilium non tulerit. Denique ſiſte ante oculos eius omnem miſeriam, quā dilectus eius filius hic in terris ſuſtinuit: & ora vt pro ipſius ſolius honore ac gloria, tibi ſua pijſſima interceſſione, impetrare dignetur hoc, cuius gratia dilectiſsimus eius filius tam manſuetiſsimè paſſus eſt.

CAPVT XXVI.

Quomodo orandum ac meditandum ſit per Angelos, ceteroſq; beatos in cælis.

POteris tibi præterea efficax medium ad impetrandum aliquid à Deo parare, per SS. Angelos, cæteroſque beatos in cælis. Atque id etiam modis duobus èfficies: primò ſi vertas cogitatùm mentis tuæ ad cæleſtem Patrem, eique ſiſtas amorem, cultum, laudem; quibus ipſe à tota cœleſti curia glorioſè laudatur, honoratur, colitur. Simul quoque ſiſtas ei

omnem laborem ærumnas atque molestias, quæ sancti eius hic in terris, auxiliante ipsius gratia, sustinendo superarunt. Deinde vertas mentem ad eosdem gloriosos spiritus Dei: & inter meditandum quòd in summo gradu perfectionis suæ quem possident, etiam nostri semper meminerint, nostramque perfectionem maximopere desiderent; ora eos vt tibi in pugna contra vitia tua fidele auxilium ferre non recusent. Quandoque etiam ipsos inuoca, vt tibi in mortis articulo adsint, & à rugientibus hostibus te defendant. Aliàs verò meditare quàm præclara gra-

tia-

tiarum dona à Deo acceperint. & excita in te viuidum charitatis affectum, gaudiumq́ue maximum quòd tanta dona acceperint, haud aliter ac si propria tua essent; quin imò plus gaudebis quòd ipsi ea habeant, quàm si tibi à Deo data essent; quandoquidem suæ diuinæ Maiestati sic placuerit.

Vt autem has exercitationes rectius cognoscas & congruo iustoq́ue ordine peragas; partieris choros Sanctorum in singulos dies hebdomadæ, vt sequitur.

Dominica die meditaberis

 de

de nouem choris SS. Angelorum.
Feria ſecunda de SS. Apoſtolis.
Feria tertia de SS. Martyribus.
Feria quarta de SS. Epiſcopis.
Feria quinta de SS. Doctoribus.
Feria ſexta de SS. Confeſſoribus.
Sabbato de SS. Virginibus.

Nullo autem die intermittes quaſdam habere meditationes & confugia ad glorioſiſſimam Virginem Mariam: ad proprium tuum Angelum, ad Gabrielem Archangelum, & denique ad eum ſanctum, quem ſingulari pietate venereraris & obſeruas.

CA-

CAPVT XXVII.

Quomodo ſanctam crucem, & Chriſtum Dominum in ea affixum pendentem meditari debeamus: vt bonos affectus ac motus in nobis excitare, vel à Deo conſequi poßimus.

OStendi tibi, fili, paulò antea, quomodo ad orationem adhibere debeas meditationes de S. Cruce: nunc te inſtruam, quomodo per ipſius contemplationem, pios motus ſeu affectiones in te ſuſcitare queas. Itaque ſi quandoque volueris de aliquo articulo S.

Crucis ac Passionis Christi meditari, (vt de spinea corona) sic ferè te geres. Meditaberis quomodo innocentissimus ac dilectissimus Dominus tuus Iesus Christus, pro maiori derisu atque contemptu, purpura sit vestitus, eiusque sanctum caput acutis spinis coronatum, & dura arundine percussum: sacer eius vultus totus impuris sputis fœdatus. Quomodo, inquam, qui est æternæ gloriæ Rex, quem tot Angelorum myriades humillimè adorant, ab improbis ac vilissimis seruis, irrisoria veneratione turpiter delusus sit.

Cumq́ue huiusmodi, alijsq́;
id

id genus meditationibus, pium motum, affectumque amoris in te suscitare volueris: eleuabis cor tuum inter meditandum ad agnitionem inexhaustæ bonitatis ipsius Domini Dei tui, eiusque in te dilectionis maximæ; quam ex eo facilè colliges, quòd tam multa, tamque acerba pro te pati non dedignatus sit. Et hac meditatione summæ bonitatis eius, amoris in te affectum magis, magisque accendes: indeque ad peccatorum tuorum veram contritionem facillimè permoueberis. Præsertim si agnoueris, te hunc benignissimum, & tui amãtissimum Dominum

tuum, ob tua ſolius peccata turpiſſima crudeliter antea necatum, etiamnum grauiter offendiſſe.

Ad excitationem verò viuidæ ac conſtantis in te ſpei, meditaberis quod idem Dominus Deus tuus, qui eſt Rex Regum & Dominus Dominantium, in tam grauem, extremamq́ue miſeriam ſe demiſerit, vt te à vinculis peccatorum tuorum, diaboliq́ue captiuitate abſolueret atque eriperet, cæleſti Patri reconciliaret, fiduciamq́ue bonam in omnibus neceſſitatibus ad ipſum confugiendi tibi impertiret.

Si autem ex meditationibus paſ-

paſſionis Domini tui, ſpirituale gaudium in te volueris excitare, mone cogitatũ mentis tuæ à conſideratione pœnarum, quas ſuſtinuit; ad vtilitates ac fructus, qui ex iſtis pœnis eius in te redundarunt. Et meditare te, totumq́ue mundum per eaſdem à peccatis eſſe abſolutum, iram cæleſtis Patris ſedatam, diabolum fugatum, mortem occiſam, oues perditas ad ouile reductas, Angelorum ſedes redintegratas. His iungas, quantum gaudium tota ſanctiſſima Trinitas, omneſq́ue cæleſtium ciuium exercitus, & vniuerſa militans Eccleſia, ex ijſdem vtilitati-

bus conceperint, habuerintque.

Pro doloris verò ac compassionis affectu, erga eumdem benignissimum Dominũ tuum Iesum, ob amarissimam passionem eius ac mortem, in te excitando; non solum meditaberis multiplices plagas sacri corporis eius, sed & grauissimas angustias, dolores atque tristitiam longè maximam sanctissimæ animæ eius. Nam cùm summam, ac imperuestigabilem dignitatem cælestis Patris, quem supra omnia maximopere diligit, satis cognitam haberet, facilè poteris æstimare quantas passa sit angu-

stias

ſtias atque dolores; cum cerneret ipſum ſummum benigniſſimumq́ue Deum ac conditorem omnium poſt tam multa, ingentiaq́ue prę́ſtita beneficia, à ſuamet creatura, tam temerè, grauiterq́ue offendi, & peccatis ſæpe iteratis turpiter deludi.

Deinde quoque eadem ſanctiſsima anima Chriſti Domini tui incomparabilem triſtitiam concepit atque ſuſtinuit, cum videret plurimas ac prope innumerabiles hominum animas, ſua propria culpa atque torpore damnatum iri in æternum.

Ad hæc ſupra modum auxit

dolorem animæ Chriſti Domini tui, immenſus ac intolerabilis dolor, quem digniſſima, dilectiſſimaque mater ſua in eius paſſione ac morte perpeſſa eſt, quando gladius doloris cor eius pertranſiuit.

Præterea nouum & ingentem dolorem eadem ſanctiſſima anima Chriſti in ſe experta eſt, quando per vnitam ſibi diuinitatem cognouit, quàm atroces ac diros cruciatus, multa ſanctorum martyrum, ſanctarum virginum millia, pro ipſius amore ac fide ſuſtinere deberent.

In his alijſque ſimilibus meditationibus de Chriſti Domini

ni tui paſſione ac morte; ſubinde recordaberis teipſum hos illoſque cruciatus atque dolores eius, tuis grauibus peccatis atque defectibus ipſi conciliaſſe: indeque ob ingratitudinem tuam & vehementer triſtaberis, & te coram Deo grauiter accuſabis. Eſt autem omnium optima, Deoque gratiſſima compaſſio, ſi tuos inordinatos affectus atque defectus in te perſequaris, eoſque contendas prorſus euellere radicitus à corde tuo: quod innocentiſſimo, benigniſſimoque Domino tuo, tam grauium dolorum, pœnarum, cruciatuum cauſa fuerunt.

Porrò vt perfectum odium contra peccata in te excites ac consequaris; considera in omnibus articulis Passionis Christi Domini tui, quasi ob nullam causam aliam omnia ista passus sit, quam vt per ea in te excitaret, generaretque odium contra omnia peccata, inordinatosque motus & affectus tuos, vt extirparentur: præsertim contra eos, qui te præ cæteris infestant, maculant, distrahūt, diuinæque Majestati grauius displicent.

Denique vt ex his meditationibus de Christi Domini tui passione ac morte, etiam admirationis affectum tibi con-

concilies; ſolicitè meditare primò quis ſit qui iſta paſſus eſt: nimirum ſummi, maximiqúe Dei vnigenitus filius, qui pro ſalute tua de cælo deſcendit in terram, & homo factus eſt.

Secundò meditare ob quam cauſam paſſus ſit. Nempe pro nobis miſeris vermiculis, opere manuum ſuarum, qui ipſum ſemper offendimus.

Tertiò à quibus ſit paſſus. Scilicet à vili ac truculenta turba, omniumqúe nationum populis.

Quartò quid paſſus. Opprobria, contumelias, plagas deſpicatiſsimas, cruciatuſq; plures

res & atrociores quam dici poſſit.

Quintò quomodo paſſus. Sanè tam inſigniter patienti, manſueto cupidoq́ue animo, vt nulla humana mens peruestigare poſſit. Videlicet quod is ipſe manſuetiſſimus, & ab omnibus derelictus Dominus in omnibus atrociſſimis opprobrijs, plagis, cruciatibus ſuis; tam inuictam patientiam, conſtantemq́ue manſuetudinem; etiam contra ingratiſſimos, infenſiſſimos perſecutores ſuos declarauerit, vt nec vllum quidem durum verbum aduerſus eos locutus ſit: ſed ad omnia; vt agnus manſuetus, qui ducitur

tur ad victimam, vocem cohibuerit; animo omni mansuetudine pleno.

Sextò meditare tempus & locum, quando & vbi passus: nam & ea non paruam tibi admirationem parient. Quoniam & tempore solemni Paschæ & in primaria ciuitate sancta, astante dulcissima ac dilectissima matre sua, adeoque coram toto mundo, ipse innocens Christus Dominus tuus, ista omnia, & his multò duriora passus est.

CA-

CAPVT XXVII.

De ſenſibili deuotione, & contraria ariditate ac derelictione fidelis animæ.

SEnſibilis deuotio quandoque oritur à naturali inclinatione ad eam: quandoque à diabolo: aliàs ex Deo. A quo autem horum potiſsimum prouentiat, ex fructibus eius cognoſcendum eſt. Si enim inde non permoueris ad vitæ tuæ emendationem; merito dubitabis anne ex diabolo, an verò ex naturali tua inclinatione orta ſit: & quo maiorem ea in

te

te ſuauitatem conciliat, hoc amplior erit dubitandi ratio vndènam orta eſt.

Cùm ergò ſentis animum tuum ſpirituali dulcedine repleri: ne diſputes vnde profecta ſit: ſed nec eidem inhæreas, ac nullatenus ab agnitione propriæ tuæ vilitatis deſiſtas: ſed cor tuum ab omni eo cui adhæreſcit, vehementi ſpiritu abſtrahas: nihilquе aliud deſideres vnquã niſi ſolum Deum, eiuſq; diuinum beneplacitum. Ita fiet vt momentaneæ iſtæ dulcedines te non decipiant, & ſi vel à naturali inclinatione, aut à diabolo ortæ ſint, vertantur tibi in gratiam,

vti-

vtilitatemq; non paruam afferant.

Ariditas quoque seu desolatio animæ oritur aut ex naturali defectu nostro, aut à diabolo, aut à Deo. Et à diabolo quidem immittitur, vt animam reddat tepidam, frigidamque, & à spiritualibus exercitijs, abstractam, ad quærenda terrena solatia abducat. Ex nobisipsis oritur, aut propter peccatorum admissorum metum, aut ob tædium spiritualium exercitiorum. Denique immittitur à Deo, vt per eam nos excitet ad maiorem diligentiam in spiritualibus exercitijs, & à curis atque negotijs, quæ non aut

ad

ad ipſummet Deum, aut ad ea, quæ nos in ipſum dirigunt, referantur, abſterreat: Indeq́ue nos ſibi arctius vniat, pariterq́; inſtruat, nec in ſpiritualibus quidem gaudijs ſi eueniunt quieſcendum, neque ea appetenda, ſed ex ſolo nos ipſius beneplacito pendere, viuereq́ue debere, ſicut ille qui dixit. *Dominus dedit, Dominus abſtulit: ſicut Domino placuit, ita factum eſt.*

Cum ſenſeris ergo huiuſmodi ariditatem animi tui, excita mentem tuam ad diſquiſitionem cauſæ, vnde ea eueniat. Cognita cauſa, adhibe prædicta arma, & pugna ad-

uerſus eam: non tamen eo propoſito vt ſenſibilem illam gratiam denuo recuperes: ſed vt abs te remoueas quicquid oculis diuinæ Maieſtatis diſplicet.

Adhæc ſedulò cures, vt ne in ariditate iſta animæ tuæ, ſolita tua exercitia pietatis inmittas, ſed maiori etiam diligentia proſequi contendas. Et quamquam tibi videaris fruſtra laborare, tamen animo tranquillo ac prompto bibas hunc calicem deſolationis tuę. Si etiam is vſque adeo craſsis fæcibus turbatæ mentis permixtus ſit, vt quo te omnino vertas, planè ignores: nihilominus

minus alacriter perſeuera ſolitarius atque deſertus ſub cruce ſancta: nec quære gaudium exterius, tametſi tibi à toto mundo, vel quacumque creatura offeratur. Celare enim debes hanc crucem tuam omnes homines, præterquam tuum patrem ſpiritualem, cui eam fideliter detegas; non tamen vt ab eo aliquod impetres ſolatium, ſed vt te doceat, quid in hac tua ariditate facias iuxta beneplacitum Dei.

Porrò nec ſacra Communione, nec oratione neque alio quocumque ſpirituali exercitio hac intentione vtaris, vt in aduerſitatibus tuis aliquam miti-

mitigationem aut consolationem accipias: sed dumtaxat eo, vt robur spiritus à Deo accipias, vt crucem tuam hanc patienter sustinere possis. Etsi quandoque ob mentis turbationem aut distractionem, non poteris commodè intellectu tuo vti ad meditationes: tantum habeas ac conserues in te voluntatem bonam id faciendi: & adhibe superius notatas iaculatorias oratiunculas, seu repentinas eleuationes mentis in Deum.

Vtilius tamen tibi est, hanc crucem aridæ mentis cum humilitate & multa patientia sufferre. Quicquid enim feceris

ris aut ſuſtinueris pro honore Dei, optima apud ipſum oratio eſt. Sed & in hoc verè deuotus eris: quoniam vera deuotio nihil eſt aliud quam cor promptum, Chriſtum Dominum noſtrum, impoſita humeris noſtris ſancta cruce, ſequendi quocumque & quacumque via voluerit: ita vt Deum ſolùm habeat pro Deo: & quandoque Deo, propter Deum renuntiet.

Si ergo homines, præſertim religioſi & mulieres, ſuam in vita ſpirituali ac pia deuotione profectum, iuxta hanc regulam (& non iuxta ſenſibilem deuotionem in quam propè

omne ſtudium ponunt) examinarent; haud dubiè non tam ingrati, ſine omni vtilitate abuterentur ſenſibili deuotione ac dulcedine, quam Deus ipſis propterea largitus eſt, vt maiori zelo deinceps ſe dederent ſuæ diuinæ voluntati, qui tantummodo propter ſalutem noſtram operatus eſt vniuerſa.

Quamobrem plurimi ſeipſos decipiunt, qui cùm ab impuris abominabilibuſqúe cogitationibus obruuntur, protinus puſillanimes fiunt grauiterqúe ſibi timent, tamquam à Deo derelicti: arbitrantes impoſsibile eſſe, vt Deus cum

ſuo

ſuo ſpiritu in mente ſic turbata & obnubilata habitet. Atque in his cogitationibus ſemet ita inuoluunt, vt paulatim in grauem ſui ipſorum diſplicentiam, ac quandam velut deſperationem incidant. Quod cum intra ſe deprehendunt confeſtim ad ſolitas accurrunt exercitationes, vt quietā mentem recuperent. Sed neſciunt ſe in hoc eſſe ingratos Deo, qui huiuſmodi turbationes in ipſis ideo fieri permiſit, vt ad agnitionem propriæ vilitatis permouerentur: indeque vt miſeræ, fragiles, deſolatæ creaturæ, ad ipſum glorioſiſsimum Dominū Deum, conditorem

rem ſuum ardentius, diligentiuſque confugerent.

Itaque, fili, in huiuſmodi aduerſitate conſtitutus, hoc ſolum facito: meditare de tua ipſius vilitate, in eaque meditatione te ipſum humilia, tuoſque prauos affectus intimè conſidera. Hos namque Deus in te eſſe permiſit, vt dignoſceres quam procliuis ex teipſo ſis ad omne genus vitiorum: quodque ſine diuina cuſtodia, auxilio, defenſione, continuè ijſdem profundius immergaris.

Deinde quoq; apud te ipſum concipe ſpem bonam ac fiduciam in Dominũ Deum tuum;

eò quod videas ac ſentias, ipſúm ſolùm permiſiſſe te labi in hanc grauem aduerſitatem, vt occaſionem acciperes ad ipſum per humilem inuocationem, orationemq́ue appropinquandi. Propterea & ipſi mox gratias agito pro huiuſmodi perturbationibus: habeaſq́ue pro certo, prauas quaſq́ue cogitationes citiùs depelli manſueta patientia, quàm ſolicito ſtudio eas repellendi.

CAPVT XXIX.

Quod ad extirpandos prauos affectus non ſit efficacior medicina, quam digna ſumptio ſanctiſſimi Sacramenti Euchariſtiæ.

SAcroſanctum Sacramentum Euchariſtiæ, ſeu Communionis, varias ob cauſas à deuotis Chriſtianis ſumitur. Si autem tu illud ſumere volueris pro medicina ſeu robore ſpiritus contra tuos prauos affectus; attende diligenter ad ea quæ te iam docebo.

Pridiè namque ad veſperam priuſ-

priusquam mane sequenti ad sacram Communionem accedas; si tãtum temporis habeas, meditare de immenso desiderio, quod Christus Dei filius apud se habuit, vt per huius Sacramenti sumptionem tibi vniretur, omnesque prauos affectus tuos ex te radicitus euelleret. Hoc namque desiderium eius tam feruidum, tamque copiosum fuit, vt à nullo humano intellectu comprehendi possit.

Vt autem in aliquam eius cognitionem peruenire queas, duo hęc tibi suscipias meditanda. Prius, quantæ voluptati Deo sit habitare in nobis: cum

ſcriptura S. id appellet delitias Dei, dicens. *Delitiæ meæ eſſe cum filijs hominum.* Vnde & ipſe cor noſtrum ad inhabitationem ſuam depoſcit, vbi dixit: *Fili, præbe mihi cor tuum.* Poſterius quod meditaberis, ſit, quantopere Deus oderit peccata noſtra; quod ea ipſius cum nobis vnionem impediant, ſuæq́ue incomparabili perfectioni planè aduerſentur. Nam cum ipſe ſummum ſit bonum, clariſſimum lumen, & deſideratiſſima pulchritudo; non poteſt non vehementiſſimè odiſſe peccatum, quod nihil eſt aliud quàm tenebræ, fragilitas, corruptela, & immunditia miſe-

ræ

tæ animæ noſtræ.

Verùm vt hoc Domini Dei tui deſiderium menti tuæ altius imprimere queas; meditare frequenter de mirabilibus eiuſdem operibus in veteri & nouo Teſtamento. Præſertim de amariſsimæ paſsionis ac mortis eiuſdem Chriſti Domini noſtri operibus: quæ eò duntaxat ſuſcepit, vt nos à peccatis noſtris, & ab omnibus ipſi contrarijs, affectibus redimeret, expurgaret, ſemperquè ſeruaret. Qua de re omnes à Deo illuminati Eccleſiæ Doctores cæteriquè pij vnanimiter concludunt ac docent: Chriſtum Dominum Deum no-

noſtrum ſi neceſſe foret, non intermiſſurum denuò ac millies mori & quidem morte acerbiſsima, vt nos à minimo etiam affectu prauo redimeret.

Ex huiuſmodi meditationibus facilè intelliges ingens deſiderium, quod Dominus Deus tuus habet ad habitandum tecum. Et hinc poteris cum his aut ſimilibus iaculatorijs oratiunculis, feruens deſiderium ipſum ſuſcipiendi, etiam in te excitare. *O Domine Deus meus veni, & adiuua hanc miſerabilem creaturã vincere hoſtes ſuos. O Deus meus, quando veniet illud optatiſſimum tempus, vt à te*

qui

qui es panis viuus, confortatus, ſubijciam atque deuincam in me omnes prauos atque inordinatos affectus meos?

Vbi ergo per ſpem aduentus Domini Dei tui in animam tuam, non nihil confortatus es; tunc prouoca ad certamen paſsiones, aſſectuſque tuos; & iuxta regulam ſuperius traditam, iterum iterumque eas perfecto odio abs te repelle. Dein excita in te deſiderium illarum virtutum, quæ his vitijs repugnant. Quæ quidem veſperi pariter & mane poſtquam ſurrexeris, facito.

Appropinquante autem hora ſumendi S. Sanctam Communionem;

nionem; paulo antea meditare de lapſibus, erratis, ingratitudine tua in Dominum Deum tuum, quæ à tempore præcedentis ſumptionis S. Sacramenti, iniquè perpetraſti. Ob quam ingratitudinem & indignitatem tuam, præ timore ac confuſione ſancta metuas ad Dominum tuum accedere. Sed protinus te ipſum, ex meditatione propenſiſsimæ bonitatis ac miſericordiæ eius, iterum in ſpem erige ac conſolare: piè confidens ipſam, non attenta indignitate tua, abs te velle ſumi: atque hac pia fiducia confortatus, alacri ſpiritu ad S. altare concedas, ipſumque

Do-

Dominum Deum tuum, in te lætus ſuſcipias.

Communione autem ſacra ſic ſumpta, diligentiſſimè te concludas in intima cordis tui, & oſtende Domino Deo tuo fragilitatem tuam, & dic in corde tuo: *O mi Deus vides quantopere ab hac paſſione ſeu prauo affectu occupatus ſim: Vides quoque ac ſcis bene, mihi eſſe impoſſibile, vt eum à me ipſo euellam. Proinde hanc meam pugnã contra eumdem in manus tuas reſigno atque commendo, & à te ſolo victoriam expecto.* His tacite dictis, verte cogitatum tuum ad cæleſtem Patrem, eique hũc ſuum filium, ob eam maximè

N cau-

causam, propter quam eum iam in S. Sacramento sumpsisti, piè offeras ab eoque constanti fiducia auxilium expectes. Qui licet te confestim non iuuet, faciet tamen & tarditatem hanc suam affatim copiosè tibi cùm necesse fuerit, refundet.

CAPVT XXX.

Quomodo per eiusdem S. Sacramenti Eucharistiæ sumptionem affectum amoris in nobis excitare possimus.

SI optas per sacram communionem in te excitare affe-

affectum amoris in Deum, qui ſuo feruore omnem voluntatem propriam in te abſumat: pridie ad veſperam ſuſcipias meditationem de immenſa ac ineffabili dilectione Domini Dei tui erga miſerum ac indignum te, opus manuum ſuarum. Nimirum, quòd non contentus fuerit, te ad imaginem ac ſimilitudinem ſuam ex nihilo condere: ſuumq́ue vnigenitum filium in miſerabilem hunc mundum (vt totos triginta tres annos, & quod excurrit; per labores, moleſtiaſq́; multas, tandemq́ue per ignominioſiſſimam paſſionem ac mortem, tibi in corruptione

inalitiaque tua seruiret) cœlitus mittere; sed vltra hæc omnia idem ipse Dei filius suum verum, sacratissimumque corpus in sanctissimo hoc Sacramento; tibi in salutarem cibum gratissimamque refocillationem perpetuò reliquerit.

Vt autem ex hoc peculiari sanctæ Communionis dono, te in ardentem ignitumque amorem commutare possis; sic ferè meditationem de eodem instítues. Principio considerabis quis ille sit, qui hoc pretiosum tibi donum benignè contulit, nimirum ipsemet Dominus Deus tuus, increata illa sapientia, quæ finem nescit: cuius

ius excelſa dignitas atque perfectio omnem humanæ mentis intelligentiam longè, lateque ſuperat.

Dein meditare de ipſomet ſacratiſſimo hoc dono quòd ſit ipſe verus ac vnigenitus Dei filius, vnius eiuſdemque cum Deo Patre & Spiritu ſancto excelſitatis: naturæ atque ſubſtantiæ. Iam ſi munus exiguum, à manu Regis alicuius donatum nobis ſummopere gratum, acceptumque eſt, propter eum qui donauit: quanto gratius nobis eſſe debet illud incomparabile donum, quod Deus eſt, & ab ipſomet Deo, in oſtenſionem ſuæ immenſæ

erga nos dilectionis donatum atque relictum.

Vlterius mentem tuam eleua ad meditationem æternitatis dilectionis huius, qua ipse Deus ab æterno incensus in diuinissimo secretissimo & imperscrutabili suo consilio decreuit, quod seipsum tibi in cibum dare vellet. Et hæc ita meditans protinus incipias hilari mente, lętissimoque iubilo intra temetipsum cantare, & dicere: *O æterna Sapientia tu me miserum vermiculum ab omni æternitate tãtopere dilexisti; vt tu Dominus ac Deus meus, mei indigni memineris, ardentissimoque amore ac desiderio teipsum mihi*

mihi in cibum dare dignatus ſis.

Tandem verte cogitatum tuum ad vnitatem dilectionis quam erga te vilem tam potens ac magnificus Dominus declarauit atque exhibuit. Quæ ſanè tam immenſa eſt, vt nulla dilectio terrena cum ipſa vmquam comparari poſſit. Eritque ea tibi etiam hoc charior, quòd eam tibi donauerit non ob aliquam vtilitatem ſuam; neque ob merita vlla tua, ſed ex ſola miſericordia ac bonitate ſua.

Poſtquam ergo hæc in corde tuo diligenti ſtudio, feruentique affectu ac zelo meditatus es, poteris intra teipſum in hęc

verba tacitè erumpere. *O Domine Deus meus qui fit, vt me vilissimam creaturam tantopere diligas? O Rex gloriæ, cur me tibi sic copulas, qui nihil aliud sum quam abiectum stercus, & inutilis cinis. O Domine Deus meus, ex hoc igneo, ardentiq; amore tuo facile agnosco te propter me solum ista præstare. Indequée etiam agnosco & experior puritatem dilectionis tuæ, quòd eam propterea erga me declaras, vt & ego vicissim omnem meum amorem tibi donem. Itemquée; te mihi teipsum donasse totum, vt & ego meipsum tibi offerrem totum. Et hoc non propterea quod tu mei indigeas, aut aliquam ex me vtilitatem*

expe-

expectes. sed ob solam vtilitatem meam. Videlicet vt per hanc salutarem iucundissimamque vnionem, ego, vilitasque terreni cordis mei, tecum (ô Deus meus) vnum cor diuinum fieret.

Hæc omnia vbi serio meditatus fueris; mox te humiliter totoque mentis affectu ac desiderio offeras ac dedas voluntati beneplacitoque omnipotentis Dei: semperque in te retineas feruens desiderium ipsius diuinæ voluntati placendi. Et cum tale desiderium, amoremque in te excitaueris, accenderisque; etiam Dominum Deum tuum ad tantum tui amorem permouebis, vt &

ipse desideraturus sit, quo tu sequenti mane cor tuum ipsi aperias, vt ad te ingredi, tecum cænare omnesque delitias tecum habere possit. Declarabis autem tuum mutuum desiderium erga ipsum, hac ferè iaculatoria oratiuncula. *O cæleste, diuinumque Manna, quando veniet illa optatissima hora, qua ego te iuxta beneplacitum voluntatis tuæ intra me suscipiam? Quando per sinceram charitatem tibi verè vniar? Quando propter te, ô vnica vita animæ meæ, omnem propriam voluntatem, omnemque imperfectionem meam derelinquam, & à me excludam.*

His,

His, alijſque ſimilibus oratiunculis ac meditationibus poteris veſperi & mane deſiderium ſumendi hoc ſacratiſſimum in te excitare, fouere & augere, vt gratum Deo præſtes obſequium, & cum ipſo feliciter vniaris. Inter hæc autem diligenter quoque curabis, vt omnes facultates, potentias, vires animæ tuæ puras ac liberas ſerues ab omni curioſitate rerum terrenarum, omnibuſque cogitationibus otioſis ac vanis, præterea & ſenſus tuos exteriores cuſtodias, ne per eoſdem cor tuum diſturbetur: vnde omnem deuotionem tuam amittas.

Sumpto autem hoc ſalutari ſacramento, confeſtim accurato ſtudio te ad intima cordis tui recipias: ibique cum Domino Deo tuo his, aut ſimilibus verbis amanter, reuerenterque loquere. *O Rex Regum Domine, quid eſt quod tu iam ad me, qui nihil niſi miſera, deſpicabilis, vilis, cæca & nuda creatura ſum, ingreſſus es?* Tunc reſpondebit ipſe tibi & dicet: *Tu es columba mea dilecta, amica mea, ſoror mea, ſponſa mea & dilecta mea.* Ad quæ & tu: *O increata dilectio, ô dulciſsima dilectio, ô amiciſsima ac clementiſsima dilectio, quid poſtulas à me? quid deſideras? Nihil aliud*

peto,

peto, dicet tibi, *quam dilectionem: nullum alium ignem in terra cordis tui ardere volo, quam ignem amoris mei, qui omnem alium amorē in te absumat, tuamque propriam voluntatem prorsus exurat. Hunc, hunc desidero, quandoquidem aliud nil velim, quam vt ego tuus sim, & tu vicissim totus sis, permaneasq; meus. Sed hoc fieri non poterit, donec iuxta beneplacitum meum te mihi totum tradideris. Nam absque eo semper inhærebis amori ac beneplacito tuo proprio in omnibus actionibus tuis, etiam minimis. Desidero*, dicet, *odium tuipsius vt meam tibi dilectionem donare possim: desidero cor tuum vt illud*

inhabitem, meoque cordi copulem ac vniam: propterea namque cor meum in ara Crucis mea apertum est. Volo, inquam, dilectissima mea, ne quid aliud desideres, nihil mediteris, nihil intelligas, videas, sentias, nisi meipsum solum: vt & ego in te solus sim, tuque in me conuertaris, & in me quidem tu habeas perfectam beatitudinem, ego verò in te beneplacitum.

Tandem offeres cælesti Patri suum proprium filium, pro te, totoque mundo, & animabus fidelium defunctorum. Poteris quoque in eius memoriam & simul cum oblatione, qua se ipsum cruento modo

cùm

cùm penderet in ligno S. Crucis, obtulit, omnes ſacras oblationes, quæ illo die toto per vniuerſam Eccleſiam Omnipotenti Deo offeruntur, pariter offerre.

CAPVT XXXI.

De ſpirituali Communione.

DIlecte fili, tametſi tibi per diem ſemel dumtaxat ſumere liceat Dominum Deum in Sacramẽto; tamen ſpirituali ſumptione poteris ſingulis horis atque momentis particeps fieri: ab hac enim ſumptione nulla te creatura, præterquam

quam tua ipſius negligentia ac culpa, impedire poteſt. Quinetiam hæc ſpiritualis cõmunio tibi nonnumquam vtilior eſſe poterit quàm Sacramentalis; præſertim ſi te ad hanc non ſatis diligenter ac piè præparaueris.

Quamobrem quoties proponis ſpiritualiter communicare, teque eò præparas; ſemper inuenies filium Dei ac Dominũ tuum paratum, ſuis te manibus proprijs ſpiritualiter cibandi. Ad hanc autem ſpiritualem Communionem ſic te ferè præparabis: Conuerte animum tuum hac intentione ad Deum, tuamque fragilitatem

tem atque defectus meditando in memoriam reuoca, & ſimul de ijſdem veram ac intimam contritionem doloremq́; concipe: moxq́ue amanti corde Domino Deo tuo ſupplica, vt fragilem tuam animam ingredi, teq́ue ſuo vero corpore ac ſanguine per ſeipſum cibare non dedignetur.

Similiter, cùm vehementi zelo aliquam in te prauam ac moleſtam paſſionem mortificare; vel è contrario alicuius virtutis actum exercere volueris: teipſum prius hoc modo ſpiritualiter communica. Verte cogitatum ad Dominum Deum tuum, ipſumq́ue ardenti

ti prece inuoca, vt ad intima cordis tui ingredi dignetur. Aut recorderis ſaltem prioris Sacramentalis Communionis, & feruenti deſiderio ad ipſum dicito: *Domine Deus meus quãdo te demum in intima animæ meæ ſuſcipiam? O Deus meus, veni etiam nunc virtute pari in me ſpiritualiter, & adiuua.*

CAPVT XXXII.

De gratiarum actione.

VNiuerſa quæ facimus bona, à Deo proueniunt, & ipſius ſunt: Idcircò & ipſi ſoli gratias agere debemus pro

pro omnibus ſpiritualibus exercitijs, & pro obtenta victoria contra hoſtes noſtros: quemadmodum quoque pro reliquis beneficijs omnibus, quæ aut nobis ſolis benignè contulit, aut ſunt nobis cum alijs communia.

Vt autem & hoc legitimè præſtare poſſis, memineris præcipuam cauſam, cur Omnipotés Deus ſua nobis dona benigne conferat, hanc eſſe; vt ipſi piè, rectè ac dignè agamus gratias. Cumque is ipſe Dominus Deus noſter, in beneficiorum omnium largitione, prius ac potius ſuum ſpectet honorem: deinde vtilitatem noſtram: idcirco

idcirco & tu in omnibus acceptis beneficijs agnoſces primò ipſius Dei Omnipotentiam, Sapientiam, & immenſam bonitatem, quæ in cunctis eius beneficijs gloriosè relucent.

Dein meditare nihil in te eſſe dignum tantis Dei beneficijs: ſed tua omnia eſſe ingratitudinem, miſeriam, extremamque vilitatem. Tandem ergo exhibe te obedientem ſuæ diuinæ voluntati, & ſtude implere, quæ per iſta beneficia Deus abs te poſtulat: videlicet vt ipſum præcipuè ames, ipſique diligentius ſeruias, & totum liberè offeras ac dedas: ſicut iam plenius docebo.

CA-

CAPVT XXXIII.

De perfecta suiipsius oblatione.

POST gratiarum actionem pro beneficijs acceptis statim prorumpit anima in dulcem illum affectum Dauidis: *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?* Vt ergo quadamtenus satisfacere possis, offerendo Deo tuo totum id quod es, habes, aut potes, idque ex integra, plenissimaq; voluntate, & efficaci actu interioris hominis.

Considera primò profunda attentione magnitudinem, & maie-

maiestatem Dei tui (ab hac enim consideratione pendet perfecta tuijpsius oblatio) & inuenies magnitudini eius deberi reuerentiam, & timorem; Bonitati verò amorem; Misericordiæ autem eius spem, & fiduciam; atque ita de reliquis eius perfectionibus, & attributis: Et congratulaberis eidem Deo tuo, quod sit id quod est, nimirum optimus, maximus, sapientissimus, sanctissimus, omnipotens, infinitus, quodque omnia habeat quæ habet: compluresq; actus amorosæ huius complacentiæ intus in corde tuo multiplicabis.

Dein-

Deinde, profundissima reuerentia flectes genua cordis tui, totumque corpus inclinabis Deo tuo, ipsum adorans, & tamquam supremum Dominum agnoscens omnium creaturarum; Specialius autem considera, quia totum quod es per naturam, & per gratiam, ipsius est proprium: quoniam ipse solus totum hoc tibi concessit, & solus hoc in te conseruat; hinc enim semper te debitorem agnosces, quantumuis magna ipsi offeras: siquidem nihil poteris illi dare, quod non sit ipsius, & ab ipso prius tibi donatum; cuius dominium non potest amittere,

etiam

etiam tum, cum in te transtulerit.

Tertiò. Ab illa cogitatione accede statim ad oblationem, & hilariter, ac reuerenter trade in manus Dei tui quicquid habes, aut potes ipsi offerre; omnia scilicet quæ ipse tibi prius dedit, atque ita teipsum restitues Deo tuo in perpetuam seruitutem, vt de te statuat quicquid voluerit, siue in tempore, siue in æternitate. Nec solum generatim offeres Deo tuo radicem, ac principium omnium cogitationum, loquutionum, & actionum tuarum: Sed sigillatim eas omnes (quas ratione tui status exer-

exercere teneris) offeres in honorem & gloriam sanctissimi nominis eius.

Vltimò vnies, & coniunges hanc tuijpsius, rerumqúe tuarum oblationem, cum meritis dulcissimi sponsi animæ tuæ Iesu Christi, vt ab ipso valorem & pretium accipiat, quoniam à teipso solo nullum habere possunt. Consummabis igitur oblationem tuam, simul cum teipso offerens æterno Patri merita vnigeniti Filij eius, omnesqúe labores, quos exantlauit ab ipso præsepi vsque ad crucem: omnia enim quæ ille egit & passus est, tuæ sunt opes, tuæ diuitiæ, quas

ille moriens testamento suo tibi reliquit, tamquam hæredi meritorum suorum. Memineris autem hæc omnia non pro teipso dumtaxat offerre: Sed etiam pro vniuersa Ecclesia, & membris illius: sic enim acceptabilior erit Deo oblatio tua charitatis incenso sociata.

Similiter cum ieiunia, orationes, aliaque opera bona Deo offerre volueris; considera primum quod Filius Dei, ista opera tua vna cum suis antea obtulerit Deo, & sic vtraque coniunxerit atque vniuerit: quamobrem & tu eadem sic offeras ac dones cælesti Patri.

Inde namque intelliges oblationes tuas è puro ac ſincero corde proficiſci. Et ſi tempore tribulationis huiuſmodi oblationes feceris; perfacile omnem anguſtiam, dolorem, miſeriam atque pericula ſuperabis, & Dei voluntatem rectiſſimè implebis.

Si vero Chriſti Domini noſtri opera, cæleſti patri ſuo pro delictis tuis offerre volueris, ſic te geres. Principio aliquantulum conſidera peccata tua, & vbi cognoueris te cæleſtis Patris iram per teipſum ſedare, eiuſque iuſtitiæ ſatisfacere non poſſe; accurre ad vitam, paſsionem & mortem Chriſti

Domini nostri & vnum aliquod ex istis, vitæ aut passionis meditare. Videlicet, quomodo ipse ieiunauerit, aut orauerit, aut sanguinem fuderit; tunc intelliges quomodo ipsemet Christus, tale opus, seu dolorem suum pro peccatis tuis, ad reconciliandum Deum tibi, obtulerit, dicens: *O mi cælestis Pater, iam plenè satisfacio tuæ diuinæ iustitiæ pro peccatis huius serui tui N. & oro tuam diuinissimam Maiestatem, vt parcas ei, & assumas eum in consortium electorum tuorum.* In hac autem meditatione etiam & tu offeras cælesti Patri, istam oblationem vnigeniti Filij eius

ipsum-

ipſumque pro te & alijs hominibus ora, vt propter oblationem hanc ac nominis ſui gloriam benignè tibi & alijs condonet peccata veſtra. Eandem ſpiritualem exercitationem vtiliter facere poteris in quolibet opere ac myſterio, quod Chriſtus Dominus noſter in hac vita operatus eſt.

CAPVT XXXIV.

De petitione gratiæ.

POſtquam æterno patri obtuleris pretioſiſſimum theſaurum ſanguinis, & meritorum Chriſti: confidenter poteris ab ipſo poſtulare, quæcumque fuerint neceſſaria: ſed vt hoc decentiùs præſtes.

Primò excita in teipſo fiduciam ex recordatione ſummorum beneficiorum quæ à liberali manu Dei accepiſti : nihil enim maiorem fiduciam præſtat noua beneficia impetrãdi, quàm illius immenſæ recordatio liberalitatis, qua Deus in neceſsitatibus præteritis tibi ſuccurrerit: ab iſta autem fiducia pendet tota petitionis tuæ efficacia, & ſine ea nihil poteſt à Deo obtineri.

Secundò : Cura diligenter vt hanc fiduciam ſumma comitetur humilitas; ita vt paucitati, & paruitati meritorum tuorum diffidas, benignitati autem, & liberalitati Dei meritiſque

ritiſque dulciſsimi ſponſi tui Chriſti magnanimiter innitaris. Nec tamen præ humilitatis ſpecie fias puſillanimis, & formidoloſus, nec grandia beneficia à Deo poſtulare metuas: quamuis enim æquum ſit miſeriam tuam agnoſcere, & quàm parùm aut nihil merearis: non eſt tamen deſperandum de diuina bonitate, nec tenuiter aut viliter de eius largitate ſentiendum; non eſt deſpondendus animus, quia ſi parum merearis, tanto meliorem occaſionem adeptus es multa petendi: dona enim Dei non fundantur in tuis meritis, ſed in meritis Chriſti,

quæ ſunt infiniti valoris & dignitatis.

Tertiò conare petitionem tuam crebris, feruoroſiſque deſiderijs ſociare: nempe vt ardenter deſideres obtinere quod petis: quoniam enim à pientiſſimo patre quæ tibi neceſſaria ſunt, poſtulas, quique non ſolum iubet vt petas magna ſed etiam iraſcitur ſi non petas, & pollicetur daturum ſe quæcumque petieris: non deſint tibi flammigera deſideria obtinendi ea quæ à tam liberali patre poſtulas. Plerumque enim ideo non obtinemus quòd petimus, quia non magnopere deſideramus obtinere:

re: ſed petimus ſolum tepida voluntate, quia ratio & fides dictat eſſe neceſſaria quæ petimus, non quia multum cupiamus ea à Deo accipere cuius rei cauſa eſt, quia affectum voluntatis in terrenis figentes, quæ intellectu contemnimus, voluntate magni facimus: atque ita licet iudicemus, animū eſſe ab illis ad altiora eleuandum, non tamen cupimus ab eis ſeparari. Quodſi illud vehementer & veraciter, & ex animo deſideraremus, ſtatim petitiones noſtræ effectum ſortirentur.

Tandem curandum tibi eſt, ne petitioni tuæ deſit: 1. affectus

ctus charitatis erga proximos: non enim ſufficere tibi debet quòd pro teipſo feruenter petas, ſed erga alios omnes affectum obtinendi diuinam gratiam extende. 2. non deſit perſeuerantia, ſolet enim Deus differre, & prolongare petitionis noſtræ adimpletionem, ad maiorem vtilitatem noſtram, vtque in nobis creſcant magiſque ferueant ſancta deſideria ſicut in Cananæa, & vidua Euangelica contigit. 3. non deſit reſignatio propriæ voluntatis, quatenus ita deſideria cordis tui Deo repræſentes, vt magis in eis diuinæ voluntatis, quàm tuæ bene-

placitum

placitum expectes: ſicut Chriſtus in horto petijt, non vt fieret voluntas ſua, ſed æterni patris ſui.

CAPVT XXXV.

Pro modo deuotè meditandi quædam annotatiunculæ.

1. ANtequàm in lectulo ſub noctem decumbas, myſterium vitæ Chriſti Domini, aut argumentum quodcumque pium quod ſequenti die meditari proponis, attentè & conſideratè perlege: & in duo vel tria puncta ſeu par-

particulas diuide, memoriæque fideliter commenda.

2. Expergefactus, nulli alteri cogitationi vaca, sed cura vt prima cogitatio sit de eo quod tibi in meditatione ruminandum proposuisti; repetas ergo puncta quæ nocte præcedenti paraueras, & cogita quod statim cum Deo tuo colloqui debeas.

3. Quare vno, aut altero gradu subsistens, antequàm ad locum orationis venias, per interuallum quo possit bis dici pater & Aue: imaginare ipsum Deum, quem adorant Angeli, præsentem in oratorio te expectare, vt ad colloquium cum ipso

ipſo in eumdem accedas, & intueri penitus omnia quæcumque facis aut facturus ſis inter orandum. Conare hanc veritatem firmiter animo tuo imprimere, nempe quòd Deus tuus ſit ibi in oratorio reuera præſens, & profundam illi reuerentiam ipſo corpore, & corde exhibe tanquam licentiam humiliter poſtulans cum ipſius majeſtate colloquendi.

4. Poſitis genibus in loco orationis, offer Domino Deo omnes cogitatus, verba, & opera, quæ in omni vita tua ſis habiturus: ſpeciatim autem ea, quæ in præſenti orationis

exercitio habere proponis, vt cedant ad ipsius honorem: & pete gratiam, qua possis tanta cum attentione, deuotione, & reuerentia exercitium tuum peragere, sicut oportet eum, qui cum Deo colloquitur.

5. Statim teipsum imaginare præsentem mysterio, quod proponis ruminare, locoque in quo contigit: sic enim cogitatio tua ab omni diuagatione stabilietur, certo quasi palo religata. Exempli causa, si meditaturus sis de incarnatione Christi, cogita te præsentem adesse colloquio Angelico; & in secreto illo cubi-

cubiculo videre, & audire Archangelum cum ſanctiſſima Virgine ſermones mutuos habentem; Si de flagellatione Chriſti futura ſit oratio, puta te coram videre Chriſtum Dominum columnæ alligatum, & inhumanos illos carnifices ipſum flagellis crudeliter cædentes, & hæc myſterij conformatio pro modo myſteriorum varianda eſt.

6. Inſpecto ita myſterio, & ante oculos mentis poſito petes à Deo auxilium, vt ex hac oratione haurias id, quod cupis: & ex meditatione incarnationis dominicæ, lucem

postula ſpiritualem, qua clarè penetres & intelligas ineffabilem amorem qui eum mouit, vt pro te homo fieret; Ex conſideratione paſſionis pete gratiam compatiendi, ac condolendi cum Chriſto: atque ita varios affectus poſtulabis, prout argumentum orationis tuæ admonebit.

7. Hinc iam à primò puncto incipies; & ſiquid in eo inuenias, quod affectum moueat, in eo perſeuera, donec expleueris tempus exercitio tuo aſſignatum: ſin in primo puncto non inuenias affectum, quem velles, aggredere ſecundum punctum. Et vt ſumma-

tim

tim dicam, in quacumque considerationе proposita reperias exardescere pium affectum, in illa ruminanda immorandum tibi est; nec vlterius progrediendum, donec in illo affectu deuotioni tuæ satisfeceris.

8. Non permittas intellectum curiosè considerationes altas, aut delicatas prosequi; sed eatenus solum discursu eius vtere, quatenus sufficiat ad inflammandã voluntatem, piosque in ea affectus, & bona proposita excitanda. Ideoque ex omni consideratione affectum elice, ex omni affectu sanctum aliquod propositum determi-

naté, & particulariter educito vt ſcilicet, hoc vel illud eo die in honorem Dei facias, hoc vel illud vitium emendes, in hac vel illa re teipſum mortifices. Hic enim omnis fructus eſt orationis.

6. Statuas firmiter apud teipſum, integrum tempus orationi aſſignatum in ea inſumere: nec, niſi plenè elapſo tempore, ab oratione exurgas, quantumuis aridum te experiaris, quantumuis inuenias te varijs diſtractionibus impugnatum: plerumque enim talis oratio in eo qui diligenter reſiſtit, & patienter gratiam deuotionis expectat, ſecurior

eſt,

est, maiorisque meriti, quàm si magna deuotionis suauitas sentiretur.

10. Peracta oratione, paulisper teipsum examina, quomodo te inter orandum gesseris & si benè, gratias agas Deo, sin negligenter, proponas emendare, & notes causam cur malè successerit, vt ab ea in posterum caueas.

11. Exercitia, seu mysteria quibus ruminandis teipsum exerces, sint ordinata, vt scilicet ab incarnatione Domini incipiens, inde suo ordine totam Domini vitam percurras non vero inordinatè, & per saltum, modo hoc myste-

rium modo illud incerta electione assumens.

Capvt XXXVI.

Exercitium ante sacram Communionem.

1. Conformatio loci ad stabiliendam mentem sit, vt imagineris Christum Dominum, multitudine Angelorum stipatum; coram oculis animi intueri, & omnes illas angelicas, & beatas mentes ipsum adorantes maxima cum reuerentia.

2. Pete humiliter, quandoquidem iam dignetur ad hospitium

pitium animæ tuæ diuertere, vt omnia ornamenta ad ipſum dignè excipiendum neceſſaria præmittat, quoniam tua paupertas nihil ipſius maieſtate dignum præparare poſſit.

3. Conſidera, quis ſit ille, qui ad te venit excipiendus, ille nimirum qui ab angelo vocatus eſt Ieſus, hoc eſt Saluator generis humani; ille in quo vno repoſitum habes remedium vulnerum tuorum: ille cui tantopere inſedit amor & cura ſalutis tuæ, vt ipſe perſonaliter venerit ad eam procurandam ſuamque interpoſuerit authoritatem, cum periculo honoris, & vitæ ſuæ, vſque ad igno-

miniam crucis in qua pependit clauis diſtentus, plagis dilaniatus, & cruore ſuo purpuratus. Et in hac conſideratione multum inſiſte, eſt enim propria Sacramento huic recipiendo, iuxta ipſius Domini præceptum: *Hæc quotieſcumque feceritis in mei memoriam facietis.*

4. Conſidera quid facturus accedat ad te Dominus tuus: nimirum, vt operetur in anima tua, vnionem tui cum ipſius maieſtate, ex qua vnione reſultabit vita quædam diuina, quam deinceps Chriſto vnitus, viues. Cibus enim eiuſdem qualitatis humores generat

rat qualis ipſemet eſt: ideoq́ue cibus hic diuinus, non eſt mirum ſi animam quodammodo deificet: *Qui manducat me viuet propter me*, inquit ipſe Dominus.

5. Conſidera ad quem veniat Dominus tuus: ad vermiculum terræ, ad vas corruptione, & putredine repletum: & fortaſſe (quod indignius eſt) ad inimicum ſuum, ad contemptorem legum, & mandatorum eius, ad vilem transfugam, qui partes Dei reliqueris pro caſtris diaboli.

6. Humiliter igitur ſupplica benigniſſimo Domino, vt quoniam ipſe ſua ſponte, non

tuis meritis dignatur à te in Sacramento accedere, dignetur etiam te gratia ſua præuenire, donis ſpiritus ſancti adornare, vt dignum fias corporis eius ſacri receptaculum: ſicut ſimili præuentione in venerabili virgineæ matris vtero domicilium ſibi præparauit.

CAPVT XXXVII.

Modus deuotè offerendi ſacrificium Miſſæ.

PRæcedenti meditatione, vel alia ſimili inflammatus, eijce, ac ſemoue à corde tuo res omnes ſenſibiles, & fige

ge aciem mentis tuæ in ſolum Deum purè, liberè, & quierè, abſque omni tumultu extraneatum cogitationum, & inuocato reuerenter ſpiritu ſancto, recita hymnum Eccleſiæ *Veni creator ſpiritus &c.*

Cum autem teipſum induere paras ſacris veſtimentis, conſidera attentè myſteria, quæ ſingulis veſtibus ſignificantur: & deinceps ab eo temporis articulo, aſſume in te perſonam Chriſti, quem in hac ſacra actione repræſentas, vt ita coneris omnes actiones externas & internas conformare perſonæ, quam geris.

Quantùm quidem ad com-

positionem externam, cura ex sacrario egredi, vestimentis æqualiter & decenter fluentibus, incessu graui, vultu sereno, oculis dimissis, nihil omnino attendens eorum quæ in Ecclesia geruntur: Voce vtaris demissa, graui, sedata: non præcipitanter, sed nec syllabatim, verum decenti pausa verba sacra relegens, & sanctas ceremonias ornatè & tempestiuè peragens: singula attentè perficiens, in canone præsertim, & maximè cum ad verba consecrationis perueneris.

Quantùm autem ad interiorem compositionem: cum ad alta-

altaris gradus accesseris, propone tibi ante oculos mentis Christum sponsum ac Dominum tuum in excelso throno gloriæ & maiestatis circumstipatum Angelis & beatis spiritibus qui iamiam descensurus est è throno ad altare, vt animam tuam pauperculam ditet immenso diuinitatis suæ thesauro: & ex tantæ maiestatis intuitu recognosce vilitatem, & nihilitatem tuam, atque ita teipsum interius, exteriusque profundè humilians, inchoa sacrificij actionem: & hanc præsentiam Christi in throno suo sedentis, & deuotionem tuam intuentis conserua

ſerua vſque ad conſecrationem, qua peracta, habes ipſum deinceps in altari, & intra manus, & quaſi amplexus tuos ſacramentaliter præſentem.

In priore memento, ita teipſum geres. Intueberis ſpiritualiter in corde tuo Chriſtum Crucifixum, & in ipſius plagis melliſluis omnes neceſſitates tuas, omnemq́ue indigentiam tuam depones. Et primam ad ſanctiſſimum caput ipſius offeres miſſam, quam facis ad honorem æternum beatiſſimæ Trinitatis, & ad gloriam accidentalem Matris Dei, Angeli cuſtodis, & ſanctorum, quos in protectores & patronos tuos

tuos aſſumpſiſti & totius curiæ cæleſtis: quos omnes ſimul coniunges in vulneribus venerabilis capitis Domini tui: orabiſq́ue eos, quandoquidem tu in hac valle lachrymarum conſtitutus conaris ipſorum gloriam augere, vt ipſi in patria cæleſti tui memores eſſe dignentur, & particulariter vt tecum offerant Deo principalem huius Miſſæ intentionem.
Ad vulnus manus dexteræ orabis pro vniuerſo ſtatu eccleſiaſtico, pro Pontifice, Cardinalibus, Epiſcopis, & Paſtoribus populi Chriſtiani, pro ſtatu religioſorum, & monialium, & prælatis eorumdem, pro qui-

quibus omnibus deuotè offeres hoc ſacrificium. Ad vulnus manus ſiniſtræ, offeres ſacrificium hoc pro ſtatu laicorum, pro regibus, & principibus ac magiſtratibus, populoque vniuerſo: & ſpecialiter pro parentibus, & amicis, alijſque ſecularibus qui ſe tuis orationibus commendauerunt. *Ad* dulciſſimum cor Chriſti teipſum ſolum Deo offeres, vitam anteactam illi humiliter repręſentans, vt miſericorditer condonet; & præſentem, vt eam ſua gratia dirigat: omnes item neceſſitates tuas ſpiritales, & corporales, valetudinem, tentationes, deſideria, occaſioneſque

que ipsi manifestans omnes cogitationes, verba, opera futuræ vitæ ipsi in honorẽ æternum eius consecrans: ac denique totum teipsum in ipsius prouidentiam fiducialiter, ac reuerenter resignans de cætero securus, quandoquidem in eius manus res omnes tuas tradideris, qui melius, & diligentius tuum commodum curaturus sit, quàm tu ipse petere, aut sperare potueris. Ad vulnus dextri pedis offeres Missam pro omnibus, qui in gratia, & charitate Dei persistunt, orabisque Deum, vt eos in sua amicitia conseruet. Ad vulnus pedis sinistri offer sacrificium

cium pro omnibus peccatoribus, vt Deus ipſos conuertat, & illuminet: pro pauperibus, infirmis, & quacumque afflictione oppreſſis, vt ipſos ſolari, & liberare dignetur; & tandem pro omnibus, pro quibus orare debes, & teneris, & finem impones huic oblationi per illa verba D. Auguſtini: *Commendo eos quos tu vis & ſcis, & velle me noſti.* Sic onuſtum (vt ſic dicam) Chriſtum omnibus petitionibus, & neceſſitatibus tuis æterno patri in hoc ſacrificio offeres, dicens illa verba pſalmiſtæ. *Protector noſter aſpice Deus, & reſpice in faciem Chriſti tui.* Quo peracto proſe-

queris actionem Missæ.

In secundo memento, Christum habes sacramentaliter præsentem iam gloriosum, & resuscitatum: cui teipsum vnire conaberis intimo affectu, & intra latus ipsius temetipsum includes, vt ibi tutò requiescas, securus ab omni impugnatione inimicorum: ibi ex animo propones ipsius Christi beneplacitum, deinceps per omnia, & in omnibus operari, & conaberis dulcissimum illum Dauidis affectum induere, cum diceret: *Quid enim mihi est in cælo & à te quid volui super terram?* Tunc offeres sacrificium in particulari pro ani-

animabus defunctorum, & reliquum Missæ prosequeris.

CAPVT XXXVIII.

Exercitium post sacram Communionem.

PRimo repræsentabis tibi ipsi Christum Dominum glorioso Angelorum, beatorumque spirituum ipsum adorantium cętu circumuallatum.

Deinde petes ab ipso gratiā, vt quoniam præter omne meritum tuum dignatus sit sub tectum tuum intrare, dignetur etiam virtutum omnium ipsi placentium supellectilem tibi con-

concedere, & radijs lucis cælestis animam tuam illustrare, sicut sanctum Simeonem illustrauit, vt eodem modo Christum venerabiliter, & humiliter amplectens, possis cum illo sene dulciter dicere, Nunc dimittis, &c.

Considera illum, quem suscepisti, eundem esse Dominum Deum tuum, de quo ante communionem tam magnifica meditatus fuisti.

Gratias age ipsi pro immenso beneficio isto, quod seipsú tibi cõmunicare, & vnire voluerit: & suppliciter pete vt non trãseunter id faciat, sed vt tecum perseueranter maneat.

Considera teipsum, quàm indignus sis tanto hospite, quàm pauperem domum, quàm inornatam imò quàm immundam, quàm plenam strepitu passionum, & perturbationum Deo tuo exhibeas: & conare dolorem elicere pro offensis tuis, & verecundiam, ac pudorem pro neglectu, & immunditia animæ tuæ.

Pete tandem feruentissimo desiderio, vt ipse, qui est rex gloriæ, & fons totius puritatis, animam tuam suis ornet virtutibus, omnesque sordes tuas aqua cælestis gratiæ emũdet, atque ita inseparabiliter teipsum sibi vniat, & coniungat,

gat, vt nulla res creata te ab ipſo ſeparet: ita firmiter cubiculum animæ tuæ claudat, & ſignaculo amoris ſui obſeret, vt ipſe ſolus in eo ſemper quieſcat, vt nullus vmquam alius hoſpes admittatur.

CAPVT XXXIX.

Examen quotidianum.

AD conſcientiæ tuæ munditiam conſeruandam, omni die in ipſam deſcendere debes, omnes eius angulos diligenti examine diſcutiens, vt ſiquid ibi lateat ſordidum, ſtatim eliminetur.

Mane igitur tria facies. Primo gratias ages Domino Deo pro omnibus beneficijs anteacta nocte receptis, & in speciali, quod te à morte subitanea, & ab insidijs diaboli liberauerit. Deinde offeres Domino ex toto corde tuo, omnia, quæ eo die cogitaturus, loquuturus aut acturus sis; & pete à beatissima virgine vt hanc tuijpsius, actionumque tuarum oblationem purissimis manibus suis vnigenito filio suo vnà tecum præsentet. Tandem fiduciam ex diuina assistentia concipiens propone firmiter cum diuino auxilio, ne minimo quidem pec-

cato

cato veniali Deum eo die offendere.

Noctu autem parum antequàm decumbas, examines teipsum quomodo huic proposito steteris. Prius autem quàm ad examen ipsum venias, cogites tibi Deum præsentem cui rationem diei exacti sis redditurus: & conare affectum pudoris & confusionis excitare, sicut seruus ante indulgentissimum Dominum: vel sicut miles perfidiæ reus astaret coram Rege suo, à quo ex plebeja fortuna ad summum gradum nobilitatis fuerit euectus: multò maiori pudore debes tu suffundi, considerans te-

teipſum aſtare coram Deo, cui tam negligenter inſeruieris, quem tam audacter offenderis.

Primum itaque gratias ages Domino Deo pro vniuerſis beneficijs acceptis ab inſtanti creationis, ac natiuitatis tuæ, ad illam vſque horam: ſpecialiter pro beneficijs illo die acceptis: Inuitabis omnes Angelos, ac ſanctos Dei, omnes fideles, præcipuè beatiſſimam virginem, vt te ad gratias dignè agendas adiuuent: & particulatim beneficia recenſe, creationis, conſeruationis redemptionis, vocationis ad fidem, remiſſionis tot, ac tanto-

rum

rum peccatorum, & quod tot annos conuersionem tuam expectauerit, &c.

Secundo pete lucem, & gratiam cognoscendi defectus, negligentias, & peccata, quæ eo die commisisti, doloremque, & contritionem pro eisdem: quia enim tam multa sunt, sine diuina luce non possumus ipsa agnoscere, nec sine eius auxilio grauitatem, & enormitatem eorum dignè ponderare.

Tertio discurre per omnes horas diei, & examina diligenter, quid in quauis cogitaueris, dixeris, feceris, vel omiseris,

ſeris, vt ita aduertas, qua in re Dominum offenderis.

Quartò (quod præcipuum eſt in hoc examine) coneris ſummum dolorem excitare pro offenſis commiſſis: ita vt ex animo magis triſteris, Deum offendiſſe, quam ſi quiduis, etiam moleſtiſſimum paſſus fuiſſet: Et procures vt dolor hic ſit, non propter metum ſupplicij, ſed propter reuerentiam Dei, propter ſummam æſtimationem diuinæ maieſtatis, & quia Deum ſuper omnia amare, ac reuereri cupias, & deinceps amaturus, ac reueriturus ſis.

Quintò tamdem pete veniam præteritorum, & propone firmiter emendationem futurorum, particulatim promitte, ac ſtatue propter amorem ipſius, hanc, aut illam occaſionem peccati euitare; hanc aut illam opportunitatem teipſum emendandi amplecti.

Quod ſi in examine iſto inuenias, non ita multa fuiſſe errata tua, vt inde ad doloré, aut pudorem mouearis: totum hoc acceptum feras diuinæ miſericordiæ, non tuæ diligentiæ, aut virtuti: & reuoces ad memoriam anteactæ vitæ pec-

cata: & cogites aliorum in sæculo lapsus, quibus multo fædius, lapsus fuisses, nisi Deus te diuina gratia sua vltra omne meritum tuum, imo cum multis demeritis tuis præuenisset.

CAPVT XXXX.

Conclusio totius operis.

MVlta essent adhuc dicenda, sed hæc impræsentiarum pro concessa mihi facultate dixisse sufficiat. Et sanè si tu hactenus dicta, memoria retinere, opereque complere

re ſtudueris; non parum, ſed multum ſatis, & didiciſti, & laboraſti.

Scias tamen ob intellectus tui imbecillitatem, & meam, qua in hoc ſcripto vti oportuit, breuitatem; tibi neceſſarium eſſe, vt omnia hactenus tradita, ſtudioſiſſimè mediteris. Per diligentem enim meditationem, & continuam exercitationem, magnum robur ſpiritus tibi certo conciliabis, ad ſuperandos, profligandoſque cunctos hoſtes tuos.

Vnuſquiſque ergo apud ſe ipſum ſtatuat, ſe propoſita hactenus arma in manus ſumere,

con-

contraque hoſtes ſuos ſtrenuè, viriliter conſtanterque dimicare velle. Pugna enim hæc eiuſmodi eſt, vt nullus hominum eam poſſit ſubterfugere, ſed ſingulis quibuſque omninò pugnandum ſit. Qui enim non pugnat, hic perpetuo victus, mortuuſque iacebit, quicumque fuerit.

Sed nec vlla ſpes eſt Pacis, quamdiu nobis cum his hoſtibus negotia ſunt: & quidem omnium maximè nocent his, qui cum eis pacificè viuere, & quaſdam velut inducias paciſci voluerint. Tu ergo eos, quantumlibet poten-

tes,

tes, & truculenti fuerint, ne timeas: quia omnis eorum potentia, ac impetus, eſt in manibus ſupremi Ducis militiæ Chriſti Domini noſtri, propter quem tu pugnam hanc ſubijſti. Ob idque nemo in hac pugna ſuperatur, niſi ſponte ſua voluerit.

Nec te terreat, aut puſillanimem reddat, quod Dominus Deus tuus propter quem pugnam hanc ingreſſus es, ſuum auxilium ad vincendum hoſtem, nonnumquam diutius differat. Certiſſimè enim tibi perſuadere debes, ipſum Deum, ob ſummam bonitatē, & omnipotentiam ſuam, om-

nia,

nia, quæ nobis ſuis militibus in quibuſcumque rebus, negotijſq́ue eueniunt, præſertim incommoda, aduerſaq́ue in noſtram vtilitatem dirigere, & vt in optatiſſimum finem exeant, benignè prouidere.

Hæc meditatio generabit in te cor excelſum, ac conſtans ad pugnandum. Proindeq́ue etiamſi victoria, nonnumquam ſequatur tardius, aut diutius differatur: credas firmiter id propterea fieri, vt latens infra te ſuperbia excludatur, vtq́ue humilis fias, ac maneas: Vel vt in virtutibus continuè magis, magiſq́ue proficias,

cias, & miles tandem exercitatus reddaris. Nam per varias, continuaſque pugnas homo exercetur, multumq; proficit in arte pugnandi: aut ſaltem obtinet aliud quoddam bonum, quod Deus in vtilitatem eius benignè, ſapienterq; aliquandiu occultat.

Propterea, dilecte fili, alacri, & heroico animo ingredere hanc pugnam; ne ſis ingratus Domino Deo tuo, qui tantopere dilexit te, vt ſeipſum propter te, in mortem tradiderit. Et attende diligenter ad omnem voluntatem, omniaq; mandata ipſius, vt & omnes ad vnum hoſtes tuos penitus

extirpes, atque profliges. Quamdiu enim vnicum ex ipsis viuere sines, erit tibi festuca in oculo, & in latere lancea, quæ te à gloriosa victoria semper impedient.

FINIS.

INDEX CAPITVM HVIVS OPERIS.

Quod

INDEX.

De

INDEX.